

Brassói Lapok

XL. évfolyam
49 szám.

Főszerkesztő:
Szele Béla dr.

Pénlek

1934. évi március 2

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott úján fizet. az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, fél évre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, fél évre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bali) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 5 lej négy zeteentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56—58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK SEGESVÁRT!

Elégünk a világtörténelemben

Mostanában mindennap nyitva van a világszínház és az előadás műsora mindennap: világtörténelem. Kicsit sok ez, az emberek nehezen tudják elviselni. A rendkívüliség abban áll, hogy az emberi történelem gigantikusan torlódnak és az értelmük is gigantikus. A földgolyón néhányszor százmillió ember él és ez a tömeg mindig csinált valamit. Az ember ezt tudomásul vette, még pedig másként és másként. Embertajok, emberszínek, földrajzi távolságok szerint választott az emberi idegzet az emberi törekvésekre. Ami a sárgaszínű és sárgafajú emberrel történt, arra másként mozdult meg a fehér ember agya és szíve, mintha a fehér emberrel történt valami.

A világszínház azóta átnevelte a maga közönségét. A tandíj a világháború tízmillió halottja volt és most már tudja az ember, hogy az országok kontinenseket és a kontinensek egy közös földgolyót jelentenek. A tízmillió halott óta tudja az ember, hogy az emberek összessége: emberiség és mindenki, aki ember, egyúttal benne van az emberiségben. Az ember egy új felfogó képességet nyert: érzékelti tudja az emberiséget. Azóta olyan hallatlanul izgatott a világszínház előadásai, tekintet nélkül arra, hogy észak vagy dél, nyugat vagy kelet a nagy színtér. Azóta él az ember felkószottan világtörténelmet és ha akarna, sem tudna előre elszökni.

Az ugynevezett expresszionista színpad az az akart tultenni a megszokott színházon, hogy a színpadon egyszerre több színteret rendezett be és mindig azt világította meg, amelyen éppen történt valami. A többi sötétbe volt burkolva. A világszínházban most egyszerre számtalan színtér van megvilágítva: egyszerre játszanak nagy játékok Washingtonban, Párisban, Berlinben, Bécsben, Moszkvában, Kínában, a mandzsú-orsz határon, Indiában, Arabiában... A világ ma olyan expresszionista színház, melyben egyszerre számtalan színpadon folyik a drámai végzetes játék. A leg-egyszerűbb ember — mint az emberiség része — egyszerre csinálja, rendezője, résztvevője, nézője és szenvedője is ennek a drámanak. Nagyon összetett az emberi élet.

A levegőben oxigén van, az ember beszívja az oxigént és ennek megfelelően létket létezésének tempója. Kevés oxigén lassu, sok oxigén felfokozott ritmust jelent. A vér árama másként itatja át a területeket, az összes mirigyek fokozottan dolgoznak, a test könnyű, a kedély szárnyaló, nagyszerű ritmus üteme zenél a létezésben és egy különös gyönyör, melyről az emberek még keveset tudnak: az életritmus gyönyöre tölti el az embert. Az emberi test csak bizonyos mennyiségű oxigén elhasználására van berendezve. Sok oxigén az emberi test gyorsabb elhasználását jelenti. Az ember elég saját lángjában.

Megszokottabb az ember nem hormonjainak lángjában, amit úgy mondanak, hogy szexuális szenvedélyeiben, szokott elégni. Most az emberek világtörténelemben égnék el. Világtörténelem az utcán, világtörténelem a piacon, a műhelyben, a gyárban, az irodában, a kávéházban, a konyhában, az újságokban, a rádióban. Kiméletlenül, mindig és mindenütt világtörténelem. Az emberi idegzet a világtörténelemre való reakciók egyre zsufoltabb és zsufoltabb raktára lesz. Civilizációban élve: nem lehet elbujni a mindennapi világtörténelem elől. Az ember az idegeiben viszi magával a világtörténelmet. A ma embere: elég a világtörténelemben.

Ami az ember csinált: kicsiny és nagy dolgok — mindig világtörténelem volt, de nem lehetett rajta észrevenni, ahogy az ember a szívét sem érzi mindig. Nem érezni a mindennapi dolgokban a világtörténelmet, ez adta meg a szélesen elterülő korok nyugalalmát. Az emberek is szétterültek ebben a nyugalomban, kiél-

Itt az áradás

Komoly

árvízveszélyt jelentenek az ország majdnem minden részéből

Bukarest, március 1.

A hirtelen beállott meleg idő következtében — amint az előrelátható is volt — megkezdődtek a tavaszi áradások. Az ország minden részéből árvizekről érkeznek jelentések.

Az árvízveszedelem főleg Erdélyben öltött nagy méreteket. A Szilágyság nagy része máris víz alatt van. A kiöntött Kraszna folyó temérdek kárt és pusztítást okozott a környező falvakban. A Kraszna folyó kiáradt vize teljesen elöntötte Kisderzsidát és még két szilágymegyei falut. A megyei utak nagy része az áradás folytán hasznavehetetlenné vált. Szilágysomlyó és Sarmaság között egy vasúti híd az elsodort a víz. A közlekedést itt átszállással bonyolítják le. A vasúti híd addig nem lehet visszaállítani, amíg a ki-

áradt vizek vissza nem húzódnak.

Komoly árvízveszedelemről számolnak be az okiráltságából érkező jelentések is. A jelentések szerint Jasi város külső részeinek nagyrésze víz alatt van. A lakosság elhagyja lakhelyeit és menekül az árvízzel fenyegetett területekről. Fősz Jasimegyében komoly a helyzet. Bosia és Ungheni nagyközségek teljesen víz alatt vannak. Árvíz fenyegeti Barlad városát is. A lakosságot bárkákon és tutajokon menekítik el az elárasztott vidékekről. Targoviste város három külső utcáját a keddről szerdára virradó éjszaka elöntötte az ár.

Az álmából felbert lakosság irtózatossá fejetlenségben menekült.

A tüzoltóság és a katonaság csak későre érkezett a helyszínre és csak a hajnali órákban kezdett neki a mentési munká-

latoknak. A kár itt is óriási. A Vaslui melletti Sarunesti községben földcsuszamlás történt. A kiáradt víz megáztatta a falu templomának és több házának alapját, úgyhogy ezek összeomlottak. Arról, hogy ennek a földcsuszamlásnak voltak-e halálos, vagy sebesült áldozatai, még nincs jelentés.

Az őszi árvizek által tönkretett és elpusztított Chilia Noua várost újabb árvízveszély fenyegeti. Az árvíz a város északi felét már elérte. A közlekedés bárkákon és tutajokon történik. A natóságok minden szükséges előkészületet megtettek. A lakosság irtózatossá rettegéssel néz a jövő elé.

A Jasi melletti Ticau várost földcsuszamlás fenyegeti. Ha a már mozgó föld nem áll meg valahogyan, több mint ezer ház pusztul el menthetetlenül.

A minisztertanács döntései

Siettetni kell a törvényhozás munkáját. Csak három hónap múlva lesz kész a költségvetés. Rövidesen elkészül a konverziós tervezet. Fantasztikus hír a nemzeti munka egészen különös védelmére!

Bukarest, március 1

A kormány szerdán délelőtt 10 órakor minisztertanácsot tartott, amelyen a miniszterek kívül résztvettek a törvényhozó szervek elnökei is. Utána közlemény jelent meg, amely felsorolta a minisztertanács napirendjén szereplő fontos kérdéseket. Eszerint mindenekelőtt Tatarescu miniszterelnök arra hívta fel a kormány figyelmét, hogy a törvényhozó szervek munkáját siettetni kell, mert szükség van az új gazdasági és adóügyi törvények mihamarabbi megszavazására.

Ezután elhatározták, hogy az idei költségvetést nem nyújtják be március hónapban, mint azt eredetileg tervezték. A költségvetés csak 3 hónap múlva készül el. Addig havi költségvetésekkel dolgozik az államháztartás, az 1933—34 évi költségvetési előirányzat alapján, vagyis a jelenlegi bevételi és kiadási tételekkel. Slavescu Viktor pénzügyminiszter megkapta a felhatalmazást a minisztertanácsból, hogy a költségvetési haladékokra vonatkozólag törvényjavaslatot terjesszen a parlament elé.

A halogatás oka jórészt a külföldi államadósságok kérdése, amely a liberális kormánynak sem okoz kevesebb nehézséget, mint elődjének. De vannak bőven belső ügyek is — az állami bevételek újraszámítása az új adótörvények alapján, a tervezett hadivásárlások, a monopolizáció megszüntetése és átszervezése.

Elhatározták továbbá, hogy a végleges konverziós törvényjavaslatot a legsürgősebben a törvényhozás mindkét háza elé terjesztik, hogy ez a kérdés, amely a legnagyobb mértékben foglalkoztatja és nyugtalanítja az egész közvéleményt, végre elintézését nyerjen. Politikai körök értesülése szerint a kormány most is kitart korábbi ígérete mellett, miszerint széleskörű adósságrendezést ad, de ennek korlátot fog szabni az a törekvés, hogy a hitellelvet megvédjék.

Hogy ez milyen gyakorlati megoldást jelent, azt még nem tudni.

Majd igen fontos és az egész kereskedelmi és ipari világot érdeklő kérdést vett tárgyalás alá a minisztertanács: a nemzeti munka védelmét. Utasították az

ipar- és kereskedelemügyi minisztert, hogy erről szóló törvénytervezetét a legsürgősebben nyújtsa be a parlamentbe. A Tempo értesülése szerint a javaslat intézkedéseket fog tartalmazni az irányban is, hogy az egyes kereskedelmi és iparvállalatok milyen arányban kötelesek román nemzetiségű alkalmazottakat foglalkoztatni. Irások és hivatalos jelentések még nem fekszik előttünk arról, hogy az ipar- és kereskedelemügyi miniszter tervezete fog-e tartalmazni és milyen mértékben effajta megszorításokat. Mi ezt a hírt ilyen formában képtelenségnek tartjuk.

Végül utasította a minisztertanács az összes minisztereket, hogy haladéktalanul állítsanak fel bizottságokat, amelyek felülvizsgálják a tisztviselői kinevezéseket és javaslatokat készítenek az egyes szolgálatok és ilyenformán az egész államszervezet leegyszerűsítésére. A bizottságokba egy-egy tagot küldenek ki a köztisztviselők részéről is. Ugyátszik, ilyen formában valósul meg a tisztviselő-leépítés, amiről már régebben is rebesgettek.

vezték azt és nem gondoltak arra, hogyan fognak egykor fizetni a kényelemért. Mert ezekben a nyugalmas korokban halmozódtak fel azok a helytelenségek, azok az igazságtalanságok, a történelem végső logikája ellen való hübnök, amik egyszer kellett hogy felrobbantsák a történelem nyugalalmát.

Voltak kis és voltak nagy robbanások: az emberek megélték országos vagy kontinentális világtörténelmiséget. De még sohasem élt meg az emberiség az összes országokra és az összes kontinensekre, az egész emberiségre kiterjedő világtörténelmiséget. Most először él meg ilyesmit, mert először sodródik a zigan-

tizmus ilyen mértékűtelenségében.

A nagy emberiségi változások fogalmai közt szerepel ez a szó: világperiódus. A történelemfigyelők már a legrégebb idők óta tudták, hogy az emberiség időnként egészen kifordul önmagából és addigi értelmének éppen az ellenkezőjével telik meg. Az emberi örökkévalóság egy-egy ritmusát jelenti az emberiség egy-egy ilyen önmagából való kifordulása. Ütenyt, melynek legközelebbi ütenye évszázadok vagy évezredek múltán jelentkezik, ahogyan üstökösök a világtérben keringve is csak századok múlva jönnek vissza. Az emberiség örökkévalóságának egy-egy ütenyének fellüktetése az

emberiség egy-egy új világperiódusát jelenti. A római világbirodalom, a pogányság összeomlása, Krisztus szereplése óta, kétezer év után lüktet most fel újra az emberiségi világperiódus.

De mit jelentett: emberiség a Krisztus idejében? Most az emberiség az összes népeket és az összes kontinenseket jelenti, még pedig egyszerre összefoglalva az emberi tudatban.

Mi történik? A nyugalom korszakai felbomlottak, összeestek, a világtörténelem hozzáfogott önmagának a kilgázításához. Széduletes idők: Az emberiség elég: — világtörténelemben.

Megszavazták a moratórium átmeneti meghosszabbításáról szóló törvényt

Bukarest, március 1.

A moratórium meghosszabbításáról szóló törvényt, az általunk tegnap közölt módosításokkal, kedden estefelé megszavazták a kamarában, szerdán pedig megszavazzák a szenátusban is, ahova a képviselőházi módosítások miatt még egyszer be kell nyújtani. Ugyanakkor megszavazta a képviselőház az egyes adók egységesítéséről szóló törvényt is.

Boris bolgár király Berlinben

Berlin, március 1.

Boris bolgár király váratlanul Berlinbe érkezett. A király Kronburgból jött, ahol édesapját látogatta meg. Berlini útjának hivatalos jellege nincs, egyes hírek szerint azonban találkozni fog Hitlerrel is, bár nem lehet tudni, hogy e találkozásnak lesz-e valami politikai célja, vagy sem.

Elhalasztották a Seletzky-ügy fellebbezési tárgyalását

Bukarest, március 1.

Seletzky Bruno, a Skoda-megbízott ügyének fellebbezési tárgyalását március 5-ikére elnapolták. Ekkor tartja meg védőbeszédét Istrate Micescu az országos hírű jogász és Jean Th. Florescu volt miniszter.

Készül az új rendtörvény

Bukarest, március 1.

Az új államvédelmi törvényt, amelyet a liberális kormány már régebben bejelentett, egy bizottság néhány napon belül elkészíti és beterjeszti a parlamentbe. Az Adeverul jelentése szerint a kormány célja a jelenleg érvényben levő rendtörvényeket, nevezetesen a Marzescu és Mironescu-féle törvényt oly módon átszervezni, hogy lehetővé váljanak olyan megmagyarázhatatlan felmentések, mint az utóbbi években történtek.

A közelgő orosz-japán háború első jelei

Tokió, március 1.

Pár nappal ezelőtt jelentették, hogy a szovjet csapatok az Amur környékén lelőttek egy japán harci repülőgépet, amely az orosz terület fölött keringett. A repülőgép lezuhant, a benne ülő pilóta és a megfigyelőtiszt szörnyethaltak.

Tokióban most megerősítik a gép lelövésének hírét, de tagadják azt, mintha utasai meghaltak volna. Egyidejűleg a tokiói kormány utasította moszkvai követét, hogy tiltakozzék a gép lelövése miatt, hogy a legutóbbi napok folyamán a szovjet repülőgépek többször megjelentek Korea és a mandzukói határ fölött.

A nagyváradi hadtestparancsnokság 8 napra betiltotta az Erdélyi Lapok megjelenését

Nagyvárad, március 1.

Kedden este a nagyváradi hadtestparancsnokság rendeletet kézbesített ki az Erdélyi Lapok kiadóhivatalának s közölte, hogy a lap megjelenését 8 napra betiltja. A betiltó rendelet indokolása szerint a súlyos rendszabályt a lap vasárnapjában megjelent vers miatt léptették életbe.

Ez a rendelkezés újból súlyos és indokolatlan sérelme az erdélyi kisebbségi újságírásnak, amely különösen azokban a városokban érzi az ostromállapot minden súlyát és a cenzura minden nyomását, a hol ostromállapot van.

Teljesen érthetetlen, hogy a kormány annak ellenére, hogy a kivételes rendszabályokat semmi sem indokolja, még mindig ragaszkodik annak fenntartásához.

Eden Rómából Párisba utazik

Kedvező hangok a leszerelés körül

Róma, március 1.

Eden angol főpecsétör szerdán reggel elhagyta Rómát, ahol két napig tanácskoztott Mussolinivel. Rómából Párisba utazik, hogy folytassa tanácskozásait a leszerelés kérdésében s főként azért, hogy az olasz álláspontot ismeresse a francia politikai körökkel.

Az olasz sajtó rendkívül elégedett azzal az eredménnyel, amit Eden és Mussolini tárgyalásai hoztak. A Gazeta del Popolo írja, hogy most Anglia legalább erős bizonyítékot kapott arra, hogy Mussolini a béke és a leszerelés érdekében mindenre hajlandó.

Eden tárgyalásainak eredményével az angol sajtó is nagyon elégedett. A lapok hangsúlyozzák Mussolini készségét s nagy eredménynek könyvelik el, hogy az angol

tervhöz, amelyet Eden Berlinben tulajdonképpen már el is fogadtatott, Mussolini is hozzájárult s megígérte támogatását.

Most aztán újra csak minden Franciaország engedékenysége múlik.

Látványos és ebben a pillanatban Franciaországban is van bizonyos közeledési hajlandóság. A francia lapok szerint Eden római tárgyalásai valamennyi államnak elfogadható és gyakorlatilag alkalmazható eredményt hoztak. A francia lapok úgy tudják, hogy az olasz-angol meg egyezés az olasz tervet alapszik s főbb pontjai a következők: 1. A nyílt városok bombázása és a vegyi háború tilos. 2. Franciaország megtartja eddigi haderejét. 3. Németország részére korlátozott fegyverkezést engedélyeznek védelmi célokra. 3. Próbaidő és ellenőrzés nem lesz.

Popovici képviselő meggyilkolása egész Bukarestet lázba hozta

Dulakodás közben lőtték le a rablók a fiatal honatyát

Bukarest, március 1.

Popovici Eusebiu liberális képviselő meggyilkolásának ügyében a hatóságok lázasan folytatják a nyomozást. Kiderült, hogy a képviselő feleségével még a héten el akart utazni Párisba. A házaspár a gyilkosság előestéjén igen jó hangulatban volt s egyre a küszöbön álló utazásról beszélt.

A gyilkos lövéseket elkeseredett tusakodás előzte meg a házaspár hálószobájában. A képviselő rendkívül erős ember volt, mindössze 39 éves és mint megállapították, szembeszállt a banditákkal.

A hatóságok már nyomában vannak a bérautónak, helyesebben bérautóknak, amelyeken a gyilkosok menekültek. Kiderítették ugyanis, hogy háromszor váltottak taxit, azaz szálltak át más bérautóba, hogy ne lehessen nyomukra akadni.

A hatóságok azonban bizakodnak a nyomozás sikerében.

A kalapon és vésőn kívül, amelyet, mint előzőleg jelentettük, a helyszínen hagytak a gyilkosok, újabban felfedeztek egy pápaszemet is. A pápaszemet még a kedd hajnali helyszíni szemle alkalmával megtalálták, de akkor azt hitték, hogy az áldozaté. A családtagok vallomásaiból kiderült, hogy a képviselő nem hordott pápaszemet s így az biztosan a gyilkosé.

A gyilkosnak a Sococ-üzletbe kitett kalapját el kellett onnan távolítani, mert az érdeklődő bukarestiek olyan tömegben csődültek össze a kirakat előtt, hogy a forgalom lehetetlenné vált.

A meggyilkolt képviselő lakásán szerdán a miniszterelnök és több miniszter részvételével gyászistentiszteletet tartottak. A holttestet holnap elszállítják Csernovicba és ott temetik el.

A gödemesterházai parasztnábob ügyében újabb bonyodalmak támadtak

A harmincmillió végrendelet hamisítási ügyben olvashatatlaná tették a tanuvallomási jegyzőkönyveket

Marosvásárhely, március 1.

A múlt évben országszerte óriási feltűnést keltett az a különös bűnügy, amely egy 30 millió hagyaték körül keletkezett.

Marosvásárhelyen igen jól ismerték Kádár Endrét, a gödemesterházai parasztnábobot, aki gyakran jelent meg a székely fővárosban egyszerű nemzeti ruhában és aki gavallériájáról közismert volt.

A marosmenti parasztnábob, akinek legendás vagyonáról az egész vidék tudott, nemcsak Marosvásárhelyen és a környéken volt közismert majdnem harmincmilliót kitevő ingatlan és készpénzvagyonáról, de az erdélyi nábob nyaranként a legjobb külföldi fürdőhelyeket kereste fel és népszerűségben vetélkedett az exotikus öltözötű közismert keleti vendégekkel.

Három évvel ezelőtt hirtelen és rejtélyes körülmények között halt meg a parasztnábob, akinek vagyonáért hatalmas harc indult meg az örökösök között.

Maradt ugyan egy végrendelet, amelyben az elhunyt, Kádár Péter gödemesterházai papot és Cadar János mezőszámondi jegyzőt jelölte meg örökösökül. Ezt a végrendeletet azonban a parasztnábob többi rokonai megtámadták és az örökösöket és a végrendelet tanuit, Oancea János községi titkár, Truta Nicolae tanítót, Rosenfeld Dávid kereskedőt és Oancea

Dumitru földművest feljelentették az ügyészségnél.

A bűnügy óriási feltűnést keltett és a tárgyalás napokig tartott a székely főváros közönségének feszült érdeklődése mellett.

A vádlottak természetesen tagadták a reájuk rótt bűncselekményeket, vallomásuk szerint a gödemesterházai parasztnábob saját akaratából végrendeletet írt és önként hagyta vagyonát két oldalági rokonának.

A tárgyalások folyamán igen sok tanuvallomás hangzott el. Ezek között természetesen sok mentő is, de viszont igen sok terhelő tanu is akadt.

A marosvásárhelyi törvényszék büntető tanácsa hosszas mérlegelés után felmentette a vádlottakat.

Az ügyész és a magánvád polgári képviselői természetesen fellebbezték az ítéletet és a fellebbezési eljárás során az ügynek a marosvásárhelyi királyi táblához kellett volna kerülnie.

A tárgyalás napját ki is tüzték, a vádlottak és a tanuk meg is jelentek a táblai tárgyaláson és ekkor érdekes bejelentés történt.

A táblai referens bírót azt a megállapítást tette, hogy a terhelő tanuk vallomásait ismeretlen tettes használhatatlanná tette. A tanuvallomások azon sorai ugyanis, amelyek a vádlottakra nézve

kedvezőtlenül hangzottak, olvashatatlanul át voltak huzva és így nem lehet őket kiolvasni.

A per szereplői érthető meglepetéssel vették tudomásul a történeteket. A táblai tanács pedig elnapolta a tárgyalást azzal, hogy szigorú vizsgálatot indít annak kiderítésére, hogy mikor és ki semmisítette meg a terhelő vallomásokat.

A gödemesterházai parasztnábob ügyét tehát újabb fordulathoz érkezett.

Kádár Endre, a dúsgazdag román nábob teste már régóta a föld alatt porlad, a hagyaték körül keletkezett pereskedés pedig még csak a táblához érkezett.

Hol van még a Semmitőszék?

Benczel Béla

Mi lesz a globáladó helyett

Bukarest, március 1.

A globáladót a közvetlen adók módosításáról szóló törvény, amelynek megszavazásáról lapunk más helyén írtunk, eltörölte, s helyette életbeléptette a pótkvótát, amelyet a különféle elemi adók nemhez ütnek hozzá. Az adóköteles összeg határát évi 10 ezer lejben állapították meg, vagyis csak az ezen aluli jövedelmek maradnak mentesek az összjövedelmi adó pótlására szolgáló pótdától. Tízezer lej után ez az adópótlék 0,80 százalék. Minden ezer lejnél 9 lejjel nő a pótdó, 20 ezer lejnél 170 lej ér el és minden további ezer lejnél 19 lejjel nő, 30 ezer lejnél 360 lej, ezer lejenkénti további 22 lejes növekedéssel, 40 ezer lejnél 580 lej és így tovább.

Borzalmas büntény egy miskolci faluban

Miskolc, március 1.

Borzalmas büntény történt a Miskolc közelében levő Ujdíósgyőr községben.

Kovács Gyula cukrász kedden reggel a megszokott időben nem nyitotta ki az üzletét és maga sem mutatkozott. Szomszédai azt hitték, hogy Kovács Miskolcra utazott. Minthogy a cukrász este sem jelentkezett, a szomszédok rosszat sejtve rendőrt hívtak és behatoltak Kovács lakására, ahol aztán azonnal kiderült, mi volt az eltűnés oka.

A fiatal cukrást szobájában holtan találták meg. Első pillanatra is látszott, hogy gyilkosságnak esett áldozatul a gyilkosa baltával verte szét a koponyáját. A tettes a gyilkosság elkövetése után az egész lakást felforgatta és a pénzt, valamint az értékebb ingóságokat magával vitte.

A csendőrség megindította a nyomozást, amelynek során a gyanú arra a fiatalemberre hárult, akit a cukrász nemrég lakótársának fogadott. Ez a fiatalember nyomtalanul eltűnt. Kézrekerítésére megtették a szükséges intézkedéseket.

Végeért a nemzeti-parasztpárt kongresszusa

Bukarest, március 1.

A nemzeti-parasztpárt végrehajtóbizottsága tegnap befejezte többnapos ülését. A pártszabályzat módosítását egyhangúlag elfogadták. Két új altitkári állást létesítettek a pártban: Ghelmegeanu a belső pártkérdések titkára lesz. A megyei pártkongresszust áprilisban, a tartományi gyűléseket májusban, az országos pártgyűlést pedig júniusban tartják meg. Az új pártprogram alapja Mihalache ismeretes campulungi beszéde, amelyben a jelenlegi pártvezér tudvalevőleg többek között a lej leértékelését is követelte.

Eltűnt a szegényalap

Budapest, március 1.

Sipőcz főpolgármester, névtelen feljelentések alapján, nagyarányú visszatekintést követően rántotta le a leplet a főváros nyolcadik kerületének előjáróságánál. Kiderült, hogy Gömör Albert előjáró, az előjáróság több tagjával összejárva, a 70 ezer pengős szegényalap nagyrészt saját céljaira fordította. A szegények pénzének tolvajai ellen megindult az eljárás.

Mégis sor kerül a Stavisky-ügy főbűnőseire

A francia minisztertanács döntő cselekedeteire hárította el magát

Páris, március 1.

A Stavisky-ügy lavínja lassan, de biztosan mégis csak gördül előre. A hivatalos vizsgálóknak ugyan súlyos akadályai és nehézségei vannak, a díjoni rejtély megoldása egy lépéssel sem haladt előre, de azért a Stavisky-bűnösöket régebbi visszaéléseiről és bűneiről mégis szereztek be annyi adatot, hogy most már nyíltan fel lehet lépni az előkelő cinikusok ellen.

Amint mostanában szinte minden nap meghozza a maga külön szenzációját ebben a szövevényes és bonyodalmas bűnügyi rémregényben, a keddi nap sem mult el érdekes fordulat nélkül.

Délutánra összehívták a minisztertanácsot, amelynek legfontosabb napirendi pontja a Stavisky-ügy volt. A minisztertanácsban Chéron igazságügyminiszter tett jelentést a Stavisky-ügyben kiküldött parlamenti vizsgálóbizottság munkájáról. Jelentése úgy robbant az eddigi hagyományok és eltussoló igyekezetű hivatalos jelentések után, akárcsak a bomba. Chéron kérés nélkül ismertette a Stavisky-ügy rejtelmét és kérés nélkül rámutatott arra, hogy súlyos mulasztások terhelték Pressard főügyész részében a vizsgálat erélytelen vezetése, részben pedig a terhelő bizonyítékok eltűnése miatt. Chéron bejelentette, hogy a vétkes főügyész már kedden le is váltatta és ellene elrendelte a fegyelmi vizsgálat megindítását.

MINDENKI GYANUS. AKI ÉL!

A minisztertanács berekesztése után a késő délutáni órákban megjelenő párisi lapok újabb hatalmas rohamot indítottak Stavisky ismert és még rejtőzködő bűntársai ellen.

„Mindenki gyanus, aki él!” — körülbelül ez volt a párisi lapok cikkeinek alaphangja. A beszámolóik közölték, hogy a kormány igazán példás szigorúsággal már számos előkelőség ellen indított büntető eljárást.

Chéron igazságügyminiszter egyenes utasítására indítják meg az eljárást Guibourd-Ribaud pénzügyminiszteri főtitkár ellen, akinek szerepét már kedden, leleplezték s megírták, hogy 700 ezer frankos jutalmat kapott Staviskytól.

Bűnvádi eljárást indítanak Bayard rendőrfelügyelő és Constantin, a kereskedelmi minisztérium egyik irodafőnöke ellen is. Bayardnak az volt a bűne, hogy Staviskynek, akit igazság szerint le kellett volna tartóztatnia, tilkosrendőri igazolványt szolgáltatott ki bérleti alapon. Constantinnak pedig az lett volna a feladata, hogy a bayonnei városi takarékpénztár működését ellenőrizze. Az ellenőrzés azonban nagyon is lanyha volt, mert különben Stavisky és bűntársai semmiképpen sem kopaszthatták volna meg a betétesek seregét.

Ezeket kívül megindítják a büntető eljárást Romagnino, Stavisky titkárja ellen is, aki még bűntörvénnyel megérezhette, hogy rövidesen maga is rendőrkézre kerül, s ezért idejében kerekelt olaszt. Vele együtt országosan körözik Tapardont, Stavisky egyik bizalmi emberét, aki aldoszatokat hajtott fel a különféle visszaélésekhez és csalásokhoz.

PRINCE IRATAIT A HATÓSÁGOK LEFOGLALTÁK

A díjoni rejtély megoldásában a rendőrség egyetlen lépéssel sem haladt előre. A gyilkosokról még nincsen megbízható nyom. Egyetlen fordulat, amiről beszámolhatunk, mindössze annyi, hogy az igazságügyminisztérium utasítására a hatóságok a Díjban meggyilkolt Prince főügyész összes hivatalos írásait és magánjellelű levelezését lefoglalták.

LETARTÓZTATÁSI PARANCS DALIMIER VOLT MINISZTER ES PRESSARD FŐÜGYÉSZ ELLEN

A délutáni minisztertanács után a Doumergue-kormány tagjai a szenátus ülésére mentek. A szenátus ülése után — amelyről alább számolunk be — a minisztertanácsot váratlanul lement összehívták. A Doumergue-kormány tagjai az esti órákban ültek össze újabb tanácskozássra és órák hosszat maradtak együtt. Jelentést arról a minisztertanácsról nem adtak ugyan ki, annyi azonban mégis kiszivárgott a nyilvánosságra, hogy rendkívül fontos értekezlet zajlott le, ezuttal ismét a Stavisky-ügyben.

A reggeli lapok értesülése szerint a kormány tagjai nem kevesebbről tanácskoztak, mint arról, hogy Dalimier volt miniszter és Pressard főügyész azonnal vád alá kell helyezni s ellenük nyomban meg kell indítani a legszigorúbb büntető eljárást.

Altitójag a kormány tagjai úgy döntöttek, hogy a két előkelőséget a vizsgálat megindításakor azonnal le kell tartóztatni.

A lapok jelentését hivatalos helyről egyelőre még nem erősítették meg, azonban bizonyosra vehető, hogy a Stavisky-ügy nagy társadalmi és politikai szenzáció most következ-

MEGADTAK A KORMÁNYNAK A PENZÜGYI FELHATALMAZÁST

A szenátus keddi esti ülésén folytatták a költségvetési javaslat vitáját.

A szenátus ülésén közben nagyfontosságú törvényjavaslatot szavaztak meg, amikor 227 szavazattal 19 ellenében elfogadták azt a javaslatot, amely a kormány felhatalmazást ad arra, hogy szükség esetén a parlament előzetes meghallgatás nélkül adhasson ki pénzügyi rendeleteket. Minthogy ezt a javaslatot a kamara már elfogadta, a Doumergue-kormány végleg megkapta a felhatalmazást a szükségrendeletek igénybevétele.

A vita során egyébként a miniszterelnök a bizalmi kérdést is felvetette, de a szenátus 271 szavazattal 18 ellenében újra bizalmat szavazott a kormánynak.

A Suvich-látogatás legújabb változata:

Mussolini a Habsburg-restauráció mellett,

Franciaország és a kisantant legélesebben ellene

Bécs, március 1

A magyar-osztrák-olasz gazdasági összefogás körüli diplomáciai és sajtóvitába újra erőteljesen keveredett bele a Habsburg-ház restaurálásának a kérdése. A hírt a francia lapok röppentették fel abban a formában, hogy Ottó már is készen áll arra, hogy azonnal Bécsbe utazzék. A francia lapok, amelyek részben bécsi, részben londoni megbízható forrásokra utalnak, hangsúlyozták azt is, hogy a mai ausztriai uralmi rendszer nagyon kedvez a Habsburgoknak, a Heimehr világosan a császári ház újbóli trónraültetése mellett van s egészen valószínű, hogy ez is beletartozik abba a politikai célkitűzésbe, amely mö-

gött Mussolini áll s amelynek végső célja az olasz-magyar-osztrák politikai összefogás.

A francia lapok természetesen a kellő felháborodással tiltakoztak a terv ellen. Felszólították a kormányt, hogy haldéktalanul lépjen közbe s kövessen el mindent a terv megállítására érdekében, hiszen Ottó trónraültetése egyet jelenthet a háború kitörésével, mert bizonyos az, hogy a kisantant államok nem maradnak télen egy ilyen politikai sakktábla esetén.

Megállapítja azután a francia sajtó, hogy a kisantant államok ebben a kérdésben feltétlenül számíthatnak Franciaország segítségére.

Pertinax feltűnéstkeltő megállapításai

A leghíresebb francia külpolitikai riporter, Pertinax is beleszólt a Habsburg-restauráció kérdésébe. Ezuttal nem fejtetést ír, hanem inkább leleplező adatokat tár fel. Mindenekelőtt megállapítja, hogy Ottó trónraültetésének a szándéka Olaszországból indult ki. Több forrásra is hivatkozik megállapítása alátámasztására.

Aztán megállapítja azt is, hogy Ausztria pár hónappal ezelőtt egészen más uton indult el. Dollfuss már készen állt arra, hogy megkösse az egyezséget Hitlerrel. Az előzetes tárgyalásokat be is fejezték s abban állapodtak meg, hogy a kancellár Habicht lesz, a kormányban pedig a hadügyi és a belügyi tárcát a nemzetiszocialisták kapják meg.

A tervet, amely már egészen készen volt, s csak a megvalósításra várt, Fey alkancellár hiusította meg a Heimehr segítségével. A Heimehr már régebben tartotta az összeköttetést Mussolinivel s így Fey fellelése új irányt tudott szabni az osztrák politikának. Mussolini vállalkozott arra, hogy megmenti Ausztria függetlenségét, de csak abban az esetben, ha Ausztria is vállalja azokat a külpolitikai célkitűzéseket, amelyekre Mussolini olyan nagy súlyt helyez.

Franciaországnak természetesen kedvezően jött, hogy Mussolini közbelépése elhárította Ausztria feje felől a hitlerizmust. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy Franciaországnak most már minden kedves, amit Mussolini akar. A Habsburg-restauráció például nem kedves és Franciaországnak elég ereje van ahhoz, hogy ezt meg is hiusítsa. Elméletileg amint ezt néhány francia lap meg is állapította, semmiképpen nemzetközi szerződés nem tiltotta meg Ausztriának és Magyarországnak a Habsburgok visszahívását. Ez a tiltó határozat, vagy inkább egyezmény 1921-ben a párisi nagy-követi tanácsán született meg. A nagy-

követi tanács határozata megváltoztatható, ha a megállapodást aláíró négy nagyhatalom közül valamelyik ragaszkodik a megváltoztatáshoz. Mussolini talán erre számít.

— Csakhogy — fejtegeti tovább Pertinax, — a megállapodás megváltoztatása még nem jelenti azt, hogy a Habsburgok akár a régi monarchiát, akár pedig a régi Ausztriát külön megszerezhetnék maguknak. Olaszországnak tudnia kell, hogy Franciaország nem egyezhetik bele a középeurópai kérdés ilyen irányú megoldásába. A Titulescu-féle nyilatkozatot sem szabad figyelmen kívül hagyni. A román külügyminiszter kijelentette, hogy a restaurációs szándék keresztülvitelének első jelére a kisantant államok nyomban mozgósítanak. Ebben aztán egyetért mind a három kisantant állam. És egyetért Franciaország is. Bármint is főzött ki tehát Mussolini és bármilyen riasztó hírek is érkezzenek Ottóval kapcsolatban, Franciaország nyugodt lehet. Ebben a kérdésben váratlan fordulat nem érheti Franciaországot. A Habsburgok restaurálása egyet jelent a lehetetlenséggel.

Érdekes a Temps álláspontja is.

Lehetséges, írja a lap, hogy a restauráció véget vetne a hitlerista izgatásnak, kérdés azonban, hogy más irányban használna-e. Ez a gyors és gyökeres rendszerváltozás csak fokozhatná azokat a gazdasági bajokat, amelyek jelenleg is vannak Ausztriában és Magyarországon. Politikai szempontból viszont teljesen lehetetlen, sőt képtelen a gondolat. A restaurációról csak valamennyi érdekelt hatalom hozzájárulása esetén lehetne szó. Csehország mindenesetre nagyon ellenzi s nem rajonganak érte a többi kisantant államok sem.

Az Itransigeant úgy véli, hogy a perszonális unió Ausztria és Magyarország között elképzelhető, bár a magyarok

aligha nyugodnának bele abba, hogy Dollfuss vezesse őket.

Két cáfolat

A párisi lapok híreinek hatása alatt aztán szerdán délelőtt két cáfolat jelent meg az osztrák és a külföldi lapokban. Az egyiket várni lehetett: Ottó nyilatkozott, kijelentve, hogy eszébe sem jutott Bécsbe menni. Ilyen komoly időkben nem engedné meg a lelkiismerete, hogy hazája belső békejét veszélyeztesse. — Azok a hírek, amelyek azt mondják, hogy 6 Bécsbe készül, komolytalanok s nincs egyéb alapjuk, mint az a nyugtalanság, amely most erőt vett a külföldi államokon.

A másik cáfolatot a Baselen élő Jenő főherceg környezetéből adták ki. Ez a cáfolat már meglepőbb, váratlanabb. A világsajtó nem tudott arról, hogy Jenő főherceget valaki, vagy valakik Miklós elnök helyébe akarják tölteni a szövetségi elnöki székbe. Most kiderült, hogy erről is volt valami szó, mert a főherceg köréből kijelentik, hogy a hírek alaptalanok, a főherceg évek óta magá-

— Székelési zavarok, bélgyors, puffadás, gyomorszerűdülés, izgalmi állapotok, szívdobogás, félelemérzés, bódultság és általános rosszullét esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz a gyomor és bélcsatorna tartalmát gyorsan és fájdalommentesen kiűri, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez. Korunk legkiválóbb orvosa a Ferenc József vizet úgy férfiaknál, mint nőknél és gyermekeknél, teljes eredménnyel alkalmazzák.

nosan él s előrehaladott koránál fogva semmi kedve nincs terhes vállásokat vállalni.

SUVICH LONDONBA IS ELLÁTOGAT

A Neuer Wiener Tageblatt közli, hogy angol politikai körök várják Suvich külügyi államtitkár hivatalos londoni látogatását. Ez a látogatás a Mussolini-Gömbös-Dollfuss találkozó után lesz. Ugy látszik, hogy Mussolini a személyes találkozások nagyon bevált módszerét tovább is alkalmazni kívánja.

A budapesti Magyarország című lap értesülése szerint rövidesen utnak indul újra Bethlen István volt magyar miniszterelnök is. Bethlen utbaejti Rómát is és tanácskozik Mussolinivel még a március 22-iki hármas találkozó előtt.

A volt magyar miniszterelnök útjának természetesen ezuttal sem lesz hivatalos jellege magyarországi politikai körökben mégis várakozásokat fűznek hozzá, mert Bethlen a három ország gazdasági közeledését célzó tárgyalásokon több ízben résztvett már, sőt Suvich-csal is többször találkozott.

Reuma, spanyolnátha, neuralgia ellen kipróbálta már ezt a francia készítményt?

Próbálja meg — csodákat művel!

Rhodinet — az „Usines du Rhône” készítményét — minden háztartásban meg kellene találni, hogy legyőzze a betegségeket, amelyek az időjárás változásával járványosakká válnak: torokfájást, spanyolnáthát, reumatikus fájdalmakat, neuralgiát, migrént. A Rhodine hatásának biztonságáról és gyorsaságáról azonnal meggyőződik, ha egy tablettát egy pohár vízbe dob és megfigyeli, mily gyorsan olvad fel.

Teljesen nyugodtan szedhet egy adagot, mert Rhodine iztelen és abban különbözik a többi szertől, hogy nem izgatja a gyomrot, sem a szívet és nem fárasztja a veséket.

RHODINE

Rhodine kapható az ország összes gyógyszerláráiban és drogériáiban.

Egy 20 tablettát tartalmazó alumínium tubus ára **Lei 26.—**
Egy 4 tablettát tartalmazó alumínium tubus ára **Lei 8.50**

Miért és kinek az intézkedésére maradt el a temesvári és nagy- szentmiklósi Bartók-ünnepély?

Nyilatkoznak:

Bartók Béla,
Brăiloiu tanár, a Román Zeneszerzők Egyesületének titkára,
Popescu-Necsești kultuszminiszter

A nagy magyar zenetudós és művész bukaresti ünneplése

A mester munkaközben

Bukarest, március 1.

Egy hétig Bartók-lázban uszott a román főváros. A falak teli óriási plakátokkal:

— Franciányelvű előadás a népzeneről az akadémia termeiben — tartja: Bela Bartók, a román népzene nagy kutatója...

— Ritka zenei élvezet: Bela Bartók, a világhírű művész és zeneszerző zongorahangversenye...

A bukaresti rádió programjaiban kiemelkedő helyen:

— Bela Bartók, a román akadémia tagjának zongorahangversenye...

Az összes fővárosi román lapok oldalakat írnak a magyar, román és szláv népzene nagy kutatójáról.

A „Neamul Românesc”-ban olvastam róla vezércikket Jorga Miklós tollából:

—...egy komoly tudós, aki belátja, hogy fáján kívül más nép fiainak is van kultúrájuk, amellyel érdemes behatóbban foglalkozni. Örömdetes és hazánk kisebbségi életében különös fontossággal bír, hogy midőn a szászok Németországból azt a parancsot kapják, hogy tartózkodjanak minden közeledéstől, a magyarok részéről ilyen lépések történnék...

Három nappal a hangverseny és az előadás előtt sem az egyikre, sem a másikra nem lehetett egyetlen állójegyet sem kapni. A terem mindakétszer zsúfolásig megtelt Bukarest szellemi és társadalmi elitjével.

Szerdán este a fővárosi rádiók meggyógyultak „külföldi utazási” mániájukból és mindenki a bukaresti állomást kapcsolta, mert az ottani stúdióban Bela Bartók zongorázott saját szerzeményeiből.

Igy ünnepelte Bukarest a világhírű budapesti zeneszerzőt, akinek oly sokat köszönhet a román zene.

Es közben Bartók Béla szűkebb hazájából, erdélyi szülőföldjéről azt a hírt hozzák, hogy betiltották a tiszteletére rendezett temesvári és nagyszentmiklósi ünnepségeket. Nagyszentmiklósi szülőházán a Román Zeneszerzők Egyesülete és a Temesvári Filharmonikus Társaság emléktáblát akart felállítani haláláért azokért a halhatatlan érdemekért, amiket Bartók Béla szerzett a román népzene körül. Es ezt az emléktáblát most állítólag egy raktárban lepi a por.

Brediceanu Tiberiu, brassói román zeneszerző az egyesületen belül sovíniszta hangokat ütött meg és feljelentést intézett a kultuszminisztériumhoz Bartók ellen. Erre aztán Bukarestből telefonon lefújták az egész temesvári és nagyszentmiklósi programot.

Igy az erdélyi hírek.

De szólaljanak meg az érdekeltek!

Brăiloiu, zeneakadémiai tanár urat, a Román Zeneszerzők Egyesületének titkárát keresem az egyesület helyiségében.

— Milyen ügyben?

— Bartók Bélával kapcsolatban...

— A tanár ur később jön, de addig talán magával Bartók urral...

Dolgozik egy nagy zongorateremben, tell kottákkal és fonográfhangokkal. Előtte egy fonográf rikácsol. Nyers hangon, parasztiok által énekelt román népdalokat ad vissza. Bartók újból s újból a tekercs elejére indítja vissza a szerkesztet és közben szorgalmasan kottázza az egyes részeket. Nagyon elmélyült munkájában. Az „asszisztense” figyelmezteti jelenlétére.

Az erősen öszülő fejet, ugyszólván gyerekesen lágy arcvonások és majdnem naivul kacagó szemek fiatalítják.

—...Kérem, csak ne kérdezzen román-magyar kulturális kapcsolatokról meg ilyesmikről, mert félek, hogy politika keveredik belé, amitől Isten ments. En megmaradok a saját szakmánál, a zenénél. Tovább is annak csodálatos rejtelmére akarok rávilágítani a művészet és a tudomány szemszögéből.

Most is azért jöttem Bukarestbe, hogy folytassam tanulmányaimat a rendkívül gazdag és értékes román népzene körül.

Eddig évtizedeken keresztül számtalan kisebb-nagyobb tanulmányomban csak az erdélyi román népzenevel foglalkoztam a magyarral egyidejűleg. Most az óromániai, bukovinai és besszarábiai népzenevel akarok megismerkedni. Nagyon bálás vagyok a Román Zeneszerzők Egyesületének a többszáz hengeren rendelkezésre bocsátott óriási anyagát...

— Újabb mű lesz ebből?

— Egyelőre csak saját tudásszomjamat elégitem ki. Majd ha a most készített kották alapján alaposan áttanulmányoztam, a nyá-

got, akkor visszajövök Óromániába, kezembe veszem a vándorbotot és elindulok helyszíni tanulmányra.

— Most először van Bukarestben?

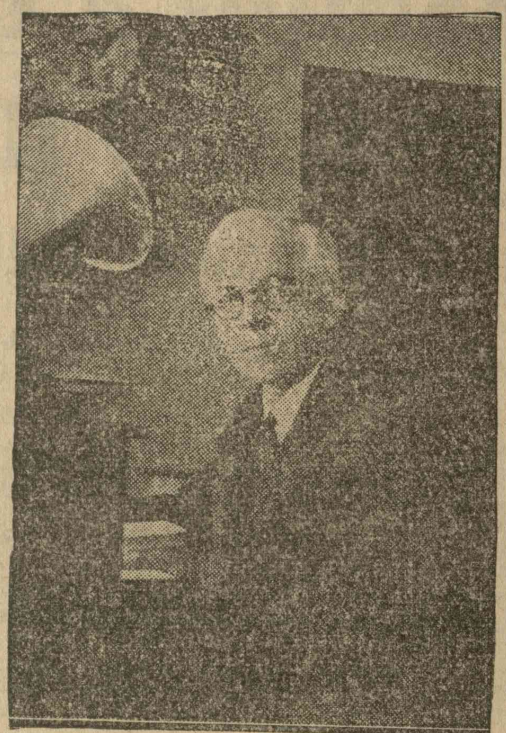
— Nem. 1924-ben, a Román Zeneszerzők Egyesületének alakításával kapcsolatban már adtam itt egy hangversenyt.

— Mik az impressziói Bukarestről?

— A legelkessebb és leghálásabb publikum. Mindenütt, hivatalos helyeken is a legszívélyesebben fogadtak. Csak azt sajnálom, hogy más alkalomra kellett elhalasztanom a temesvári hangversenymemet...

Mea culpa!

Itt életem legnagyobb tapintatlanságát kö-

BARTÓK BÉLA.

vettem el, amit sohasem fogok megbocsátani magamnak.

Odaadtam Bartók Bélának a temesvári és nagyszentmiklósi ünnepségek betiltásáról szóló cikket.

A körülöttünk álló román Bartók-imádók kétségbeesetten intettek, de már késő volt. Bartók már falta a betűket és én feltettem a kérdést:

— Hogy is áll, kérem, ez az ügy?

Siri csend. Lesütött fejfel álljuk körül a mestert. Végre megszólal:

— Szóval így. En erről nem tudtam. Nekem azt mondták, hogy technikai akadályok miatt halasztották el az egészet. Hát akkor ne töltem kérjen felvilágosítást, aki kevesebbet tudok, mint a sajtó, hanem kutassa, mi történt a kulisszák mögött?

Bucsuozunk.

Szűgyenkezve haladok a román művészek sorfala között, ahol oly tapintatosan akarták megkímélni a nagy Bartókot a keserű csalódástól.

Mielőtt elhagynom az épületet, találkozom Brăiloiu tanárral.

Meginterjuvolom:

—...Bartók Béla bőven kiérdemelte a román nemzet hálaát. Már csak azért a két hatalmas tanulmányért is, amit a román népzene körül írt és amely uttörő volt a román zenei tudományban. Az első 1913-ban jelent meg a román akadémia kiadásában, „A bihari román népzene” címen. A második tíz évvel később jelent meg, német nyelven: „A máramarosi román népzene” címmel. Most is csupán román zenei tanulmányai céljából jött Bukarestbe. A temesváriak közben kaptak az alkalmon és meghívták oda is. A temesvári városi szimfonikus zenekarral egyetemben méltó ünnepségek között emléktáblát akartunk felállítani nagyszentmiklósi szülőházán...

— És miért maradt el mindez?

— Hivatalos magyarázata ez...

Egy levelet mutat a temesvári polgármestertől, amelyben tudomásra hozzák, hogy a zenekar több tagja, köztük Urleteanu karnagy is lemondott és ezért a tervezett hangversenyt bizonytalan időre elhalasztották. Persze, egyelőre elmaradnak a többi ezzel kapcsolatos ünnepségek is.

— De mi van az egyesületen belüli incidenssel?

— Brediceanu Bartók-ellenes feljelentésé-

vel?

— Ez sajnálatos belügyünk, amelyről egyelőre nem nyilatkozhatom. De a legrövidebb időn belül tisztázni fogjuk... Es le fogjuk mosni ezt a szégyenfoltot... Akkor majd hivatalos nyilatkozatot teszünk közzé... Es mégiscsak megtartjuk a bánsági Bartók-ünnepsorozatot.

— Állítólag a kultuszminisztériumból telefonon rendelték le az egészet. Mégis, hogy történhetett ez?...

Felhívja a kultuszminisztériumot.

— Halló!... Kérem Popescu-Necsești államtitkár urat...

— Halló, miniszter ur...

—...Tanár ur, mi ilyen rendeletet nem adunk ki.

— Látja, uram, itt egész furcsa dolgok történhetnek. De ime, a bizonyíték, hogy nem Bukarestből, hanem Erdélyből indultak ki az intrikák.

Es tényleg... Bukarest ünnepelt, a feljelentést az erdélyi Brediceanu tette, a miniszter tagadja a betiltó rendeletet...

Ugy látszik, hogy Erdélyben nagyobb a sovínizmus, mint Bukarestben.

Huszár Emil

Einye, einye polgármester ur!

Furcsa kavarodás a nagyszalontai mintagazdaság és annak intézője körül

Nagyszalonta, március 1

Nagyszalonta városi tanácsa is kimondta a mai idők legfontosabb tételét: takarékoskodni kell. A határozat végrehajtása érdekében újabb határozat született, amely már azt mondta ki, hogy csökkenteni kell a tűzoltók, a szolgaszemélyzet és a gazdasági cselédek bérét, mert egyébként sehogyan sem lehet egyensúlyba hozni a 20 millióra rugó költségvetést. Ez újabb határozat értelmében az „alantas városi közegek” értesítést kaptak, hogy a városi tanács csökkenteni fogja javadalmazásukat s akinek az ellen kifogása van, az április elsejével mehet, ahová akar.

Az „alantas közegek” elkeseredése érthető volt. Egyben azonban — egyelőre legalább — korai is. Amikor ugyanis a városi tanácsosok kezdték megvizsgálni az egyes tételeket, megdöbbenve tapasztalták, hogy itt aztán, ezeknél az „alantas alkalmazottaknál”, igazán nincs hol csökkenteni. Valamit azonban mégis csak tenni kell. Tették tehát azt, hogy a gazdasági cselédek természetbeni javadalmazását szállították le. A jövőben két hold helyett csak egyet adnak s két jószág helyett is csak egyet engedélyeznek. Ez ugyan nem nagyon billenti helyre a városi költségvetés egyensúlyát, viszont nagyon alkalmas annak a kifejezésére, hogy a városi tanács nagyon elégedetlen a város mintagazdaságának gazdálkodásával.

A baj ugyanis tulajdonképpen ezzel az ezer holdas mintagazdasággal van, amely nem hoz semmit a város konyhájára, ellenben minden évben jelentős pénzt emészt fel.

A mintagazdaság főintézője Deutschek Antal. A főintéző és mintagazdaság eddig már egy egész vagyont emésztett fel. A város szabadulni is szeretne a mintagazdaságtól és Deutschek Antaltól is, azonban sehogy sem tud. A mintagazdaság még kiadható volna bérbe, ugyanez azonban már nem tehető meg a főintézővel.

Olyan bérlő ugyanis, aki Deutschek Antalt is bérbevenné, igazán nem akad.

Igaz, el is lehetne bocsátani ezt a Deutschek Antalt, aki igazán előkelő fogaton „reprezentálja” a hajduváros mintagazdaságát. Ehhez azonban igen nagy bátorság kellene, mert a főintézőt, Popoviciu Radu volt polgármester, Deutschek veje

FÁJDALMAK
KÖSZVÉNY,
REUMAAKNÉ, HERPEZ,
EGZEMA, GÖRCSÉR,
TÁLYOG, FLÉBIT.

Asszonyok akiket

vérük kinez

A fájdalom az artritikus tulajdonsága. Akut fájdalmak, idegfájdalmak, a köszvény kínlja és a reuma gyötrelmei, a testi és lelki fájdalom, amelyet előidézik a borbaj, a görcsér borzalmak, valamint a flébit és tályog által okozott szenvedések, a nők havibajos fájdalmak, valóságos pokollá teszik az életet. De az artritizmus végre legyőztük a RICHELET VERTISZTÍTÓ, a vér felújító módszere által, amelyet a világ legvalószínűbb orvosi tekintélyei írnak elő a betegek részére.

A RICHELET VERTISZTÍTÓ legyőzi a legkutatottabb fájdalmakat. Beheggesztik a sebeket, eltünteti még a nyomát a bőrbetegségeknek s megszabadítja a szervezetet a legveszedelmesebb fertőző elemektől, melyek megmérgezik.

Minden ügyhez ismertető könyvecskét mellékelünk. Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban. Laboratoires L. RICHELET din Sedan, 6. Rue Belfort, Bayonne (Franciaország). Romániai vezérképviselő: Jules DILLAN Bukarest, 4. Sírada Pitar Moş.

varrta a város nyakába. Popoviciuval pedig nem olyan egyszerű kikezdeni.

A tanács és a polgármester természetesen fizetése. Különösen a polgármester. Az ő fizetése is tulleadja a havi 15 ezer lej, már pedig a folytonos ráfizetés idején kellemetlen dolog az, ha minduntalan az ember szemére hanyják a nagy városi jövedelmét. Jó volna, ha valahogyan meg lehetne oldani annak a mintagazdaságnak az ügyét, miután azonban ezt nehéz és miután a polgármesternek is nagyon fontos a havi 15 darab ezres egész dühe „az alantas személyzet” ellen irányul. Az „alantas személyzet” csak elkeseredhetik, veszedelmét nem jelent. Akkor sem, ha a polgármester a tanácsüléseken nagyon mérgesen fakad ki az ellen, hogy vannak az „alantas személyzetben” olyanok, akik havi 1400—1600 lej kapnak. Ennyi nem jár nekik még akkor sem, ha tíz éve is vannak már a város szolgálatában.

Einye, ejnye, polgármester ur!

(r)

Hazaárulásért fogják pörbe az osztrák szocdem vezéreket

Bécs, március 1.

A bécsi kormánysajtó közli, hogy a szocialista pártvezetőség összes „tartóztatásban levő tagjait bíróság elé állítja hazaárulás címén. A vizsgálat során ugyanis megállapították, hogy a pártvezetőség letartóztatottjai, ha nem is vettek részt a felkelésben, de tudtak róla s ez előkészítéshez közük volt.

Üdít és szappan

Germandrée

Puder és Crém

HIREK

Szerencsés számok

Bukarest, március 1.

Az osztálysorsjáték ötödik osztályának tegnapi húzási napján a következő nagyobb nyereményeket húzták ki:

50 ezer lejt: 14.306, 29.248, 67.887.
20 ezer lejt: 7857, 76578, 74297, 37390, 67640.
15 ezer lejt: 19775, 9489, 79718, 17252, 25693, 24631, 42340, 56366, 46849.
Kihúztak továbbá nagyszámu kisebb nyereményt.

Repülőgéppel szállították Oroszországba a berlini gyújtogatási pör felmentett vádlottjait

Moszkva, március 1.

Dimitroff, Taneff és Popoff, a lipcsei nagy per három bolgár vádlottja, akiket a birodalmi főtörvényszék felmentett a birodalmi gyűlés palotája felgyújtásának vádjáról, miután kiadatási eljárásuknak minden formáját elintézték Berlin és Moszkva között, kedden elhagyták a koncentrációs tábor és repülőgépen Moszkvába utaztak.

A három bolgár kommunista repülőgépe este érkezett meg a moszkvai repülőterre, ahol a nevezetes utasokat, akik heken keresztül állottak a világ érdeklődésének középpontjában, nagy ünnepélyességgel fogadták.

A nagy per három bolgár vádlottja közül Dimitroff az, akit Moszkvában a legnagyobb tiszteletben tartanak. Róla komcsak utcát neveztek el, hanem rövidesen valamelyik orosz egyetemre nevezik tanárnak.

Nagyvárad piaci árak

Nagyvárad, március 1.

Buza 370—390, zab 200—210, rozs 250—260, árpa 190—200, csöves tengeri 80—90, morzsolat tengeri 130—180, lucerna 35—40, szén 50—60, szalma 30—35 lej méterméterenként.

Kövér sertés kilogramja 19—22 lej.

Az új bélyegtörvény intézkedései

Bukarest, március 1.

Közlünk néhány fontos részletet az új bélyegilletéktörvényből:

Az állatellátási igazolványok bélyegilletéke 3 lejről 2 lejre, illetve 7 lejről 5 lejre szállt le.

A kérvénybélyeglet leszállították 11 lejről 9 lejre.

Leszállították a vállalatok egyesülését érintő illetékeket. A részvénytársaságok kötvényeinek illetéke 0.70 százalékról 0.50 százalékra szállt le, a tőkeapportok adója 1.40 százalékról 1 százalékra.

A hitelező és adós közti ügyletek megkönnyítésére az engedményezések és visszavásárlások illetékét 0.70 százalékról 0.50 százalékra csökkentették.

— **IDŐJELENTÉS.** A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint az időjárás általában megenyhült. Változó felhőzet mellett, sok helyen eső, élénk szélvisszafelé, nyugaton erős nappali felmelegedés várható.

— Egyetlen magyarnak sem szabad nyárba jutni? Csikszeredáról jelentik: a csikrákosi román nyelvű állami iskolához Adam Margit tanitónő nevezte ki a közoktatásügyi miniszter, felekezeti tanítóképződei oklevéllel. Szabályszerűen el is foglalta az állását. A kinevezésről természetesen a csikmegyei állami tanítók egyesülete is tudomást szerzett. Nem lettek volna következetesek önmagukhoz a kulturális vezérei, ha ezt a kinevezést szó nélkül hagyják. Nem is hagyták. A magyarul egy szót sem tud tanítók, akik románul egyáltalán nem beszélő székely gyermekeket „oktatnak” az elemi ismeretekre, elkeseredetten kelték ki a kinevezés ellen. Nagyban háborognak, hogy egy magyar nőt felekezeti oklevéllel neveztek ki. Iltakoznak, hogy ez nem lehet így. Velemsen állapontjukról értesítették a feletteseiket is s most várják az eredményt.

— **Gyújtogatás szerelmi bosszúból.** Dáváról jelentik: A Déva melletti Balomir községben érdekes szerelmi viszálykodás tört ki, amelynek utolsó felvonása most játszódott le a dévai törvényszék előtt. Bancea Márta elszerezte Iszspaz Petrut a feleségétől. A feleség erőiesen kérdőre vonta a csábítót, aki akkor ígéretet is tett, hogy abbahagyja a további csábítást. Ennek ellenére egy alkalommal légyotton érte a szerelmeseket Iszpazné. A rászédett asszony bosszút forralt. Bancea Márta bement Szászvárosra s ezalatt az Iszpáz felesége felgyújtotta a házát, amelybe két gyermek is be volt zárva. A falusiak a gyermekeket kimentették, azonban a ház porig égett. A dévai törvényszék Iszpaznét gyújtogatás miatt 1 évi fogságra ítélte, amiből 3 hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett.

— **Előzetes letartóztatásba helyezték a cigarettapapírok miatt.** Csikszeredáról jelentik: Megirtuk, hogy a gyergyó-szentmiklósi rendőrség közbejöttével egyik gyergyó-szentmiklósi csendőrs tette érte Edelstein Márk gyergyó-szentmiklósi kereskedőt, amint hazai gyártmányú cigarettapapírcet árusított engedély nélkül. Személyes motozás során 600 csomag papírt találtak nála. A fennálló törvények szerint 45 ezer lej bírságot szabtak ki rá, amit nem tudott azonnal kifizetni s így a csikszeredai ügyészségre kísérték, ahol letartóztatásba helyezték. A kereskedő váltig azt hangoztatja, hogy nem követett el kihágást. Ő a pipás emberektől vásárolta össze a számukra használhatatlan cigarettapapírokat, melyeket azok a pipadohányal vettek. A védekezés ellenére ügye tisztázásáig fogva marad.

ABLAK

Olad a hó, az ember orrát tavaszi szagok ülik meg. A víz patakokban csörgedezik az utcán, az emberek vígan trappikálnak térdig a sárban. Az autók végig spriccelik a hosszú télen elnyűtt kabátokat, mintha halottat szentelnének temetés előtt.

A nők kicsapták fejükből a kalapjukat, elég volt a daksi, titkos oldalpillantásokból. Tavasszal nyíllan fognak oldalpillantani. A férfiak szemmelálthatóan méltányolják a tavaszi „forradalmat”. Rikkancsgyerekek belekötnek a rendőrbé, a rendőr kiabál, csapkod, az emberek megállnak, nézik, nevetnek. A „Stop” ott áll az utkeresztelésnél, elfelejt jobbra fordulni, a kocsik, autók derűsen egymásnak tántorognak. Ma nincs harag, nincs káromkodás, ma süt először a nap. Hiába, valami kis közünk még mindig van a természethez. Még mindig, mindenek ellenére hat ránk ez a csecsemő tavaszi napsütés. Újból kezdünk remélni, várni. Valamire készülünk, valami erősen feszíti életkedvünket és — ellenállhatatlanul röhögni kell a szembejövő ur krumpli-orrán. A tavasz ellensége a jólneveltségnek.

— **Szigoru vizsgálatot vezettek be három csendőrs ellen.** Csikszeredáról jelentik: Az utóbbi hetekben történt sorozatos csendőrségi „legénykedések” ügyében Rădulescu csikszeredai csendőrszárnyparancsnok szigorú vizsgálatot vezetett be a csikszentgyörgyi, csikszentmártoni és csikkarfalvi őrsökön. Ezzel kapcsolatosan kijelentette, hogy amennyiben az őrsök ellen érkezett feljelentések bebizonyosodnak, szigorú és példás büntetést alkalmaz a bűnösökkel szemben.

— **Egy magyar dalárda jubileuma.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Bonyha kisküklőmegyei község legjelentősebb magyar kulturális egyesülete a bonyhai református dalárda, most ünnepelte fennállásának tízéves évfordulóját. A jubiláris ünnepségen a bonyhai református dalárdán kívül a kőrödszentmártoni és hederfajai református dalárdák is résztvettek. Az ünnepségen a dalárdák hangversenyét Szalma István kántor vezényelte.

— **Nagybányán állítják össze a hamisító utlevélgyűjtnök üzletfeleinek névsorát.** Szatmárról jelentik: Megirtuk annak idején, hogy Simon Áron nagybányai utlevélgyűjtnököt a rendőrség utlevélhamisítás miatt letartóztatta. Kiderült, hogy Simon egy sereg nagybányainak hamis utlevelet szerzett. Most a szatmári ügyészség vezetője és dr. Hanza Eugen vizsgálóbíró a letartóztatásban lévő Simonnal együtt kiszállnak Nagybányára, hogy a helyszínen állítsák össze Simon „üzletfeleinek” nevét, akik ellen az utlevéltörvény értelmében szintén eljárás indul. Az érdekeltek körében Nagybányán nagy a riadalom.

— **Vakmerő betörés Ermihályfalván.** Tudósítónk jelenti: Vakmerő betörés történt szerdán éjjel Ermihályfalván. Eddig még ismeretlen tettesek behatoltak a Mihelfi és Kondel cég helyiségébe, a honnan 40 ezer lejt vittek el. Az üzlet ajtaját álkulccsal kinyitották, felfestették a pénztárszekrényt, amelyben sok pénz sejtett, de nyoma sem volt a pénznek. Innen a szomszédos szobába hatoltak be, ahol feltörték a szekrényeket. Egyik szekrényben sikerült megtalálni azt a 40 ezer lejt, melyet egyik utazó aznap este adott át a cég tulajdonosának.

★ TAVASZI ÉS NYÁRI divatlapok igen nagy választékban vannak a Brassói Lapok könyvosztályában.

— **Minden átmenet nélkül beállott az olvadás Csikban is.** Csikszeredáról jelentik: Az utóbbi napok hóiharai után, melyek sok helyen elzárták a forgalmat, minden átmenet nélkül gyors fölmelegedés következett s így beállott a rohamos hóolvadás. Szerencse, hogy késő délutántól kora délelőttig elég hűvös van s így egyelőre, bármily vastag is a hóréteg a havasokon, nem fenyeget árvízveszély, hacsak éjjel is nem állandósul az olvadás.

— **Kutha esett egy gyermek.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Borzalmas szerencsétlenség történt egy marosmegyei községben. Moldován János felső-orosi ötéves kisfiu szülei távollétében először házuk udvarán játszadozott, majd a nyitott kút párkányára mászott fel és egy óvatlan pillanatban a vízbe zuhant és megfulladt. Szülei csak pár óra múltán jöttek haza és már csak a gyermek hulláját tudták kihalászni a kútból. A tragédiáért senkit sem terhel felelősség.

— **Eléggett a halott a ravatalon.** Szatmári tudósítónk jelenti: Szamosdob községben néhány nap előtt végelgyengülésben meghalt Zimán György hetvenéves gazdálkodó. A halottat megmosdatták, ünnepi ruhába öltöztették és görögkatolikus szokás szerint összekulcsolt kezébe egy hatalmas égő viaszgyertyát tettek. Ezután Zimáné elment a paphoz, hogy a temetés részleteit megbeszélje. A lakásban csak kisebbik leánya maradt, aki, mivel a halottal félt egy szobában maradni, a másik szobában várta édesanyja hazatérését. Időközben a gyertya csönkig leégett és a láng belekapott Zimán ruhájába. A ravatal pillanatok alatt lángban állott. A szomszéd szobában lévő leány csak az égett hus és zsír szagára lett figyelmes. Berohant a szobába és sikoltozásával felverte a szomszédokat, akik a tüzet eloltották. A megszenesedett csontokat még aznap délután új koporsóba rakták és elföldelték.

— **Agyonrugta a ló.** Marosvásárhelyi tudósítónk jelenti: Székelyhódos községben megrendítő módon fejtezte be életét egy szolgalegény. Gálfi András fiatal szolga, aki Szabó András földbirtokosnál volt alkalmazásban, tegnap be akarta lovat fogni a székérbe. A ló egyszerre csak megbokrosodott és oly szerencsétlenül rugta meg a fiatal legényt, hogy az súlyos belső sérülései következtében a helyszínen meghalt. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

Gyermekeknek

több erőre van szükségük, mint a felnőtteknek

Miért?

- 1) a mindennapi élethez, az iskolához, a játékhoz;
- 2) hogy nőjjenek és fejlődjenek.

Ha a gyermekeknek nincs elegendő erejük, a növény lassú, a fejlődés abnormalis, gyöngék, sápadtak, betegesek maradnak, később pedig a következők katasztrofálisak lehetnek. Inteligens anyák az Ovomaltine segítségével folyamodnak —

ehhez a csodálatos svájci készítményhez, mert az a legkitűnőbb energiaforrás.

OVOMALTINE

ÁRA 1 lei 50,
98 — 175 — 320

Dr. Wander r. t. üzemek készítménye

— **Két lángoló eleven fátyla.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: A Sepsiszentgyörgy melletti Sepsibüksád községben a napokban megrendítő szerencsétlenség történt. Csiki György 44 éves sepsibüksádi szívbeteg legény epileptikus rohamában, önkívületi állapotban petroleummal leöntötte magát, majd meggyújtotta ruháját. A fiatal legény bezárkózott szülei szobájába és bezárt ajtó mögött követte el borzalmas tettét. Az öngyilkos idős édesapja, az égő fiu borzalmas sikoltozását hallva, fejével betörte a lakás ajtaját és a fiu megmentésére igyekezett. A legény égő ruhájától azonban, meggyulladt az öreg ruházata is. A két égő embert az összerohanó szomszédok mentették meg a haláltól. A fiatal legényt haldokolva szállították be a sepsiszentgyörgyi kórházba. Az öreg gazdálkodó a két kezén szenvedett súlyos sebeket.

— **Aranyérmét és az ezzel járó bédugulás, repedés, kelés, gyakori vizelési inger, derékfájás, mellszorulás, szívdobogás és szédülési rohamoknál a természetes „Ferenc József” keserűviz használata kellemes megkönnyebbülést eredményez.**

Rövid sport hírek

A római labdarugó világbajnokságokra játékerő szerint akarják beosztani a résztvevő nemzeti válogatott csapatokat. Ha a selejtező körmérkőzések papírforma szerint végződnek, a két csoport összeállítását körülbelül a következőképp alakulhat: A-csoport: Argentína, Ausztria, Brazília, Csehszlovákia, Írország vagy USA, Olaszország, Magyarország, Spanyolország. — B-csoport: Egyiptom, Franciaország, Hollandia, Írország vagy USA, Németország, Románia, Svájc, Svédország.

A Sportklub Visoky Tatry, a Bukarestben szereplő szlovák jégkoronggütő-csapat, a keddi revánsmérkőzésen 1:1 arányban döntetlenül mérkőzött a Telefonklubbal. Részdíjak: 1:1, 0:0, 0:0. Góllövő a bukaresti csapatból Rainer. Előzőleg a Telefonklub és Teniszklub női csapatai játszottak. Győzött a Telefonklub 1:0 arányban.

Vakár, a csikszeredai jégkoronggütők válogatott játékosa, hír szerint az ősszel Bukarestbe telepszik és az ottani Telefonklub csapatában játszik.

A nemzeti labdarugó bajnokság első mérkőzését vasárnap játsszák Bukarestben a Vénus-pályán a Vénus és az AMTE.

„ELITE”

kávéházai és éttermei átvették. — Kitűzött célunk: az uri közönségnek olcsón kellemes szórakozást nyújtani!

SZOMBATON NYITUNK!

Christiani és Spinnrad

Svábhegyi Szanatórium

(Budapest centrumától 12 percre)
Ideális subalpin klíma, ideális diéta
elátás.
Legnagyobb luxus — Mérsékelt árak
Kúra, sport, szórakozás.

A nők községi választójoga

A hivatalos Magyar Párt figyelmebe. A négy polgári egyértékű a négy gimnáziummal

A tavalyi községi választások alkalmával a községi választók listájában természetesen igen sok nő szerepelt. Mosora Aurél vendéglős azonban, aki ma történetesen a segesvári időközi bizottság elnöke, mintegy négyszáz nő választójogát megfellebbezte pártja nevében azzal a megindoklással, hogy azok csak négy polgárit végeztek, amely nem lehet egyenlő a választójog és az alkotmány által előírt négy gimnáziumi végzettséggel.

A választói listán szereplő szász nők nevében ekkor a nagyszebeni szász püspök kérvényt intézett az illetékes miniszteriumhoz és azok el is intézték a szász püspökség kérését. Válaszban közölték, hogy a közoktatásügyi miniszterium 1935-ban kelt 78.816 számú rendelete, amelyet a miniszterelnökség akkori kisebbségi államtitkársága is approbált, ugyanabban az évben kelt 872 számú rendeletével egyenrangúnak ismeri el a nők négy polgári osztályú végzettségét négy gimnáziumi osztállyal és így választói joguktól sem foszthatja meg őket.

A segesvári szász nők tehát egy egyszerű kérvény útján hozzá jutottak szerzett jogaikhoz. Nem így a magyar nők, akiknek nincsen ilyen bizonyítvány, illetőleg rendelet brtokukban, holott egy hasonló írás országos precedenst jelent, amely a magyarság szempontjából is igen nagy jelentőséggel bír.

A segesvári járásbíró határozatát az illetékesek a brassói táblához fellebbezték meg. A Magyar Pártnak, amelynek a magyarság hasonló ügyeit kell szíven viselnie, haladéktalanul intervenálnia kell a miniszteriumban és a szász példára hivatkozva, a segesvári magyar nők választójoga ügyében addig, amíg nem késő.

Vagy a bukaresti pártiroda annyira meg van terhelve munkával, hogy egy ilyen országos jelentőségű kérdést sem intézhet el?

Az állami inség-kukorica és Segesvár

Az idei rossz gabonatermés következtében a segesvári főispán, dr. Stirbet, még idejekorán gondoskodott a segesvári és környéki falusi lakosságról. A vármegyei alaphól félmillió lejt utaltatott ki és 350 vagon kukoricát rendelt meg a megye számára, amelyből 180 már meg is érkezett.

A vármegyei főispáni hivatal intézkedése és gondoskodása meglehetősen pánikot idézett elő a segesvári terménypiacon. A kukorica, amelyet eddig 55-60 lejes áron árultak vékánként, egyszerre 33 lejes árra esett le a segesvári terménypiacra. Eddig már több nagy-kuküllőmegei község részesült az állami inség-kukoricából.

Az inséges nagy-kuküllő falvakon egyelőre segítettek.

Segesvári műkedvelő-élet

A segesvári reprezentatív egyesületek, a katolikus, református és unitárius nőszövetségek dalárdáikkal és legkiválóbb műkedvelőikkel együtt nagy műsoros estélyt rendeztek a napokban, amely igen jelentős erkölcsi és anyagi sikerrel végződött.

Az estélyen ének, zeneszámok és egyfelvonások szerepeltek kitűnő rendezésben.

Az estély tiszta jövedelmét a három egyház jótékony céljaira: az aggok és árvák segélyezésére fordítják.

A segesvári magyarság érdeklődéssel várja a községi választásokat

A magyarságnak számarányának megfelelően, be kell jutni a városi tanácsba

Az áprilisban történő községi választásokra már minden városban megindultak az előkészületek és a tanácskozások az egyes pártok között.

Talán egyik városban sem kísérik olyan érdeklődéssel a magyarság tömegei az érdeklődésben folyó tárgyalásokat, mint éppen Segesváron, ahol eddig különleges helyzet volt.

Segesvárnak szász többsége miatt szász nemzetiségű polgármestere volt, a liberális rezsim uralomra jutásával egyidejűleg azonban a kormány a kinevezett időközi bizottság élére Mosora Aurél vendéglőst delegálta elnöknek, akivel eddig Segesvár egész szász lakossága meg van elégedve.

Az időközi bizottsági elnök rövid működése alatt már igen jelentős eredményeket ért el, különösen az iskoláztatás terén. Nagyobb összeget sikerült a minisztérium által kiutaltat-

nia egy központi leányelemi iskola és egy külsővárosi elemi iskola részére, de ebből az összegből három hónap alatt a római katolikus és református magyar elemi iskolának is kiutalt hatvan ezer lejt állami segély címén.

Ez az összeg ugyan egy csepp a tengerből a felekezeti iskolák számára, mert azoknak majdnem milliót kitevő követeléseik vannak az államtól, segély címén, de ennek a kis összegnek a kiutalása is meglátszik a város vezetőjének jóindulata.

A magyarság vezetői Segesváron már megkezdették paktumos tárgyalásaikat a községi választások előkészületeire.

Nem lehet tudni, hogy mire fognak vezetni ezek a tárgyalások, melyik listával fog paktumot kötni a magyarság, egy biztosabb eredmény reményében, annyit azonban már jó előre le kell szögeznünk, hogy a segesvári ma-

gyarságnak számarányának megfelelően kell a tanácsban helyet biztosítani.

Abban az esetben, ha az új közigazgatás törvénye szerint 28 tagból fog állani Segesvári nagytanácsa, akkor abban

legalább 5 magyar tanácsosnak kell helyet kapnia.

Abban az esetben pedig, ha a román polgármester mellett két alpolgármester lesz, akkor azoktól egyiknek szásznak, másiknak magyar-nak kell lenni.

A magyarság vezetői, akik a paktumos tárgyaláson részt vesznek, a segesvári magyarság tömegeinek ezen kívánságait kell szem előtt tartaniuk. Jogokat feladó és szegénytelen paktumot nem szabad a segesvári magyarság róvására megkötni.

„Város zsidó nélkül“

Bettauer Hugónak, a népszerű és tragikus módon elhalt osztrák regényírónak egyik közismert regénycímét plagizáljuk el ezt a megállapítást Segesvár jellemzésére.

Segesvárra méltán reá illik ez a cím és jelleg: Város, zsidó nélkül. Azzal a különbséggel, hogy innen nem üzték el a zsidókat, mint a Bettauer-regényben és nem is hívták vissza őket.

Segesváron, nem lehet tudni milyen okból, nem tudott fészket verni és letelepedni ez a fajta, amely annyi megpróbáltatásnak és szenvedésnek volt kitéve évszázadokon keresztül máshol is.

Segesváron egy zsidó ügyvéd, egy zsidó szeszgyáros és egy zsidó kereskedő van és mellettük, körülöttük mindössze egynéhány földhözragadt szegény zsidó család.

Segesváron nem lehet okolni a zsidókat azért, ha rosszak a gazdasági viszonyok.

Segesváron nem lehet minden politikai vagy gazdasági természetű baj eredendő okául a zsidóságot megjelölni. Segesváron nincsen zsidóság, csak elenyésző számban van képviselve és ezért nem verhetett gyökeret mélyebb értelemben véve az antiszemitizmus sem.

Ha Segesváron antiszemiták lennének, akkor zsidókat a vidékről, más városokból kellene importálni, már pedig ennyi áldozatot politikai meggyőződés érdekében mégsem lehet senkitől sem elvárni.

Olyan rosszul nem megy Segesvárnak sem, hogy még zsidókat is telepítsenek... Nemde?

A segesvári emlékeztető

Megjegyzések egy segesvári politikai vezér detronizálásához

A segesvári politikai fronton a napokban olyan epizód történt, amely — méltán híhetjük — páratlan az erdélyi politikai életben.

Röviden — annyi történt, hogy a nagyküllői nemzetiparasztpárti tagozat eddigi elnökét, Roman Dionisiet a párt egyenesen detronizálta.

A politikai jólinformáltak szerint a detronizálás tulajdonképpen oka az, hogy a segesvári elnök Vajda volt miniszterelnök egyik legintimebb párthive, míg a segesvári nemzeti-parasztpárti tagozatban jelenleg a maniuista-csoport kerekedett felül és az követelte az elnök lejtét.

Eddig az esemény, amely gyakori a román belpolitikai életben és a pártok viharos belügyeiben sem fordul elő szörványosan.

Meglepő azonban az az írásbeli határozat, amely a pártelnök detronizálását okolja meg. A segesvári parasztpárti tagozat határozatában a következőket írja szóról-szóra:

A nagyküllői nemzeti-parasztpárti tagozat választmánya megállapítja a sorozatos politikai hibákat, amelyeket 1928. óta követett el a párt és egyben azt is konstatálja, hogy az utolsó három évben katasztrofális eredményeket ért el a párt a választások alkalmával. Ugy találja a választmány, hogy emiatt politikai tevékenységén változtatni kell és az elnököt is ki kell cserélnie.

A politikai kalandorok jelentős választási sikerei ebben a megyében egyrésztől, másrésztől a párt megyei, községi reprezentánsainak

egyöntetű véleménye azt árulják el, hogy a párt megyei betegségének okozója a jelenlegi elnök, Dionisie Roman.

A párt választmánya tehát elhatározza Roman Dionisie lemondatását a nemzeti-parasztpárti nagyküllőmegei elnökségének tisztségéről.

Részletkérdés már az, hogy ezt a mindenképpen furcsa határozatot egy öttagú bizottság Maniu Gyulához vitte el és egyben a továbbiak érdekében tanácsot kért és szintén nem változtat a tényen az sem, hogy a nemzetiparasztpárt küllőmegei furcsa határozatát Mihalache táviratilag jóváhagyta.

De a párt elnökének sürgős távirata, amely a detronizáló határozathoz adta beleegyezését, a nemzeti-parasztpárt lassu bomlási folyamatának első jele. Eddig ugyanis Mihalache sohasem avatkozott be ilyen határozott állásfoglalással az erdélyi tagozatok ügyébe.

Ebből az látszik, hogy a nyáron lezajlott szavátai nagy politikai találkozón megtörtént szakadást nem lehetett a nemzeti-parasztpártban helyrehozni.

Az a tény, hogy Mihalache nem kéri meg a kolozsvári tartományi vezetőséget, hanem eleve beleegyezését adja az erdélyi korrekció megváltoztatásához, ez azt jelenti, hogy a román belpolitika szempontjából jelentős esemény történt Segesváron, amely csak első felvonása volt egy nagy átalakulásnak.

A román pártok tömegei, amelyek eddig nagyon hittek vezetőikben, lassan reá jönnek arra, hogy a vezetők nem csupán ideális célokért küzdenek és most már saját maguk döntéseinek sorsuk felett.

Ha nincsenek megelégedve a pártvezető működésével, egyszerűen elcsapják.

A segesvári „szomszédságok“ új berendezései

Azokban az erdélyi városokban, amelyekben a lakosság számarányában szász többség mutatkozik, a magyarság is a szászok mintájára előnyös és gazdaságilag és kulturálisan is alkalmas ugynevezett „szomszédságok“-ban tömörültek.

Ezeknek a szomszédságoknak a szervezeti szabálya azonban a hosszú évek folyamán meglehetősen elavult és új berendezési követelményeket ir elő.

Az erdélyi szászok vezetői már megreformálták szomszédságaik szervezeti szabályait és ezzel egyidejűleg most az erdélyi kisvárosok magyar szomszédságai is szervezeteik módosításával foglalkoznak.

Segesváron hét „szomszédságban“ tömörült a magyarság. Az itteni magyarság vezetői már szorgalmasan dolgoznak a szomszédságok új szervezeti szabályainak előkészítésén.

A megreformált „szomszédságok“ életére és berendezésére még alkalomadtán visszatérünk.

„A durva Segesvár“

Régi szász népközlésekben találkozunk az ember ezzel a kifejezéssel: „Durus Segesvarinus“ — a durva Segesvár. A magyarázata könnyű ennek a furcsa megjelölésnek. Minden erdélyi szász lakosságú városban, a szász lakosság zárkózottsága következtében kasztrendszerű életet él le a lakosság.

Fokozottan áll ez a megállapítás Segesvárra, ahol a szászok valószínűleg légherősen elzárva tartja magát a többi nemzetiségektől. A mondabeli szász krónikák „durvának“ tartják az érintkezési felületet a szászok és a többi felekezetek között Segesváron.

Segesvár a szász népközlések meghatározása óta sem változott. Ma is zárkózott, furcsa egyéni életet él ez a város, amelyet az új idők sem jelölhetnek meg másféle jelzővel.

Cigány-bál Segesváron

Nagyszeben, Medgyes és Segesvár zenészei Segesváron reprezentáns cigánybált rendeztek...

És másnap Segesváron, Medgyesén és Nagyszebenben sztrájkoltak a zenészek. Otthon, családi körben pihenték ki fáradaikat és napokig arról beszéltek a rajkóknak, hogy egyszer ők is urak voltak.

A segesvári bál cigánykirálynője egy színházi hetilapnak küldötte be a fényképét. Azt mondják, nem minden kilátás nélkül.

KORTÁRS A BARRIKÁDON

Írta: HALÁSZ SANDOR

III. Ápisz papjai taktikáznak

Amikor a perc analizésének folyamatában elérkezik az ember annak felismeréséhez, hogy az európai tömegeket e szomorú esztendőben a barrikádokra nem a racionális belátás fűtötte indulat, hanem az irracionális hit fűtöttsége hajtja, Ápisz papjai kísértének elő. Ápisz papjai, mikor hosszú szünet és kutatás után új borjút találtak, amelyet imádhattak, megnyugodtak és boldogok is voltak. A mai európai embertömegek — e szerencsétlen időkben bármilyen szomorúan is hangzik a megállapítás — e pillanatban boldogok. Boldogok, mert cselekednek, boldogok, mert hozzátehetnek valamit a kor sodrásához. A háború óta tehetetlen kiszolgáltatottságban él az ember. Változhatatlan dolgok és ingathatatlan hatalmak állnak felettük. A szabadsághoz és egyéni kezdeményezéshez szokott embert leütötte és megbénította, hogy évek, sőt évtizedek óta nem áltathatta magát azzal, hogy ami történik az az ő akaratából és kezdeményezésére is történik.

Maga a háború hatalmi szó parancsa volt és a háború óta minden mozdulat a háború következményének láncolataként bekövetkező esemény. Az ember az európai káros kifejlődéséig várta, hogy az erő-hatalom az ő háta alá is nyúljon már egyszer és mivel az erő-hatalom ezideig sehol és soha nem az egyént vitte előre, hanem a politikát a kötöttségek hálójává dagaasztotta, az egyén leláncoltan és lepedésre ítélt a holnapot vágyta.

Ennek a lehetőség-guzbakötöttségnek ki kellett robbanni. Százeker esztendő óta mindig, ha a hatalom láncolja az ember mozgási szabadságát és korlátok közé szorítja életlehetőségeit, előbb-utóbb megindul az ember. A csordaöszön ereje átszakítja a társadalmi és állami korlátokat és ilyenkor recseg és ropog, összemlik és szertemálik az a keret, amelyet a tirannusok hatalmuk éveiben kiépítettek.

Ennek a robbanásnak most éppen következnie kellett. Az Ember nem várta tovább „sehogyansincs” sorát. Nemcsak fizikai nyomorúsága hajtotta a forradalmak ösvényére, hanem eszméi fűtöttsége is lendületre ragadta már. A háború óta szinte nap-nap mellett új filozófiák és hittek bibliai izgatják az embert. Akárcsak a XVIII. század filozófusai, ahogyan új emberi ideálokat pergettek az akkori politikai mozgó-színház vásznán, ugyanúgy szociológusok és társadalom-bölcselek e század eleje óta újabb és újabb gazdasági rendszerek és osztályelméletek bekövetkezésének boldogságát hozó eredményeivel hitegetik az emberiséget. Amíg ezek az elméletek és projektumok kergettek egymást, az ember latolt és mérlegelt. Mióta azonban az ellentétes irányból kiindult bölcsélet közös eredőbe futott össze, a tömegek türelmüket vesztették.

Közép, bal és jobb, Moszkva és Róma, Berlin és Newyork egyaránt államkapitalizmus, egyformán az állami terogazdaság politikai ideáljánál kötöttek ki. Valamennyien vallják, hogy az egyéni kezdeményezés és a szabad verseny a mai termelési formáknak már nem felelnek meg és a végtelék között ma már „mindössze” annyi a különbség, hogy míg az egyik a termelés hasznát a kollektivitás javára akarja könyvelni, addig a másik a termelés profitját a töke számára köpelteli.

Ez a „mindössze” voltaképpen világrendeket kettéhasító ellentét és itt a magyarázata, hogy Európa és Amerika minden erejét összekovácsolja most, hogy az elkerülhetetlenül kialakítandó állami terogazdaság megvalósításának órájában ne az ázsiai eszlem felé hajoljon az irányvonal.

Az európai politikai, gazdasági és a szolgálatokban álló szellemi hatalmasságok a volánt éppen ezért erősen jobbra rántották. Az a hitük, hogy a nagy gazdasági területi egységek terogazdasága akkor is megvalósítható, ha annak eredményeit nem a kollektivitás, hanem a töke kapja. Ezzel szemben a kenyértelen tömegeknek — és az utóbbi évek során egyre inkább kenyértelenek lettek az egyébként polgári sorban élt nem proletár tömegek is — az volt az egyre in-

Milyen összegben vonandó le az ipari ingatlannak bérértéke az ipari jövedelemből

(Bukarest) A pénzügyminiszterium 1934 január 18-iki kelettel 330.381 szám alatt körrendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben tudomásul hozza, hogy az ipari vállalatok fellebbezéseinek tárgyalásánál megengedi, hogy az ipari jövedelemből az ipari ingatlanok bérértéke abban az összegben kerüljön levonásra, ahogyan azt a kiveto bizottságok megállapították, ha azonban

közben ez a bérérték növekedett, vagy csökkent volna, úgy a levonás következtében az adóköteles tiszta jövedelem összege adminisztratív úton történt kervenyezés által is megváltoztatható. A rendelet kiemeli, hogy az ily helyesbítés ne csak akkor vezetessék keresztül, ha az adózó érdekét szolgálja, hanem akkor is, ha az a kincstárra nézve is előnyös.

Adóellenőrök,

Gyors helyzet-akiktől nem lehet dolgozni kép arról a szörnyüségéről, ahogy a kereskedőket gyötrik a Székelyföldön

Csikszereda, március 1

Csikban ismét nagyban járja az adóellenőri látogatás. Nincs az a kereskedő, vagy üzem, melynek üzleti könyveit „alaposan” és hetenként felül ne vizsgálják. Nem egy esetben adódik példa arra, hogy

Mielőtt a csikszeredai főellenőri hivatal idezi be a feleket és vizsgálja felül könyveiket s mire hazaérnek, egy másik kirendelt pénzügyi ember várja és kéri ellenőrzés végett ugyanazokat a könyveket.

Közben minden egyes esetben megtörténik az az elképzelhetetlen eset, hogy a Csikszeredában teljes rendben talált könyveket otthon kifogásolják, sőt súlyos mulasztásokért jegyzőkönyvekkel súlyosbítják a helyzetet.

A megrokknyódott emberek hiába tiltakoznak az eljárás ellen. Hiába hangoztatják, hogy néhány órával ezelőtt szakosított felülvizsgálták könyveiket s minden tekintetben rendben találták. Nem használ semmit, sőt a legtöbb esetben szidásban részesülnek, mert a helyszíre kiszállott pénzügyi ember szerint nem lehet a pénzügyigazgatóság épületében ellenőrzést végezni. Azt a fennálló törvények értelmében a helyszínen kell megtenni. Így a csikszeredai ellenőrzés semmis.

Megkezdődik a könyvbogarászás. — Hosszu órákon át tart ez a munka, míg aztán ki nem derül, hogy az egész könyv vezetés nem ér egy fabatkát pénzügyi szempontból. Súlyos mulasztások terhelik a cégeket, vagy a kereskedőket. Hi-

bák, melyekért hatalmas összegű bírságok járnak. Ilyen értelemben jegyzőkönyvnek az ellenőrök.

Nem egy esetben történt meg már az is, hogy könyvvizsgálat közben megállapította a „kötelességet” hiven teljesítő ellenőr, hogy az üzem eltítkolja tényleges jövedelmét. Néhány órai helyszíni szemlélődés után megállapítja, hogy a cég, vagy kereskedő, évi tiszta jövedelme legalább háromszor annyit tesz ki, mint amennyi után adót fizet. Ilyen esetekben aztán előterjesztést tesz, hogy százezrekkel kell emelni az adóalapokat.

Igy aztán nem lehet csodálkozni azon, hogy a csikmegyei adófizetők között napról-napra nő az elkeseredés. Maholnap odajutnak a megye adófizetői, hogy állandóan adóügyekben kell eljárniok.

Lehetetlenség megérteni ezt az eljárást. Lehetetlen, mert egyrészt rengeteg pénzbe kerül az államnak, másrészt szabadkezelt nyújt a végtelenségig dühöngő rosszindulatnak. Alig akad példa arra, hogy két ellenőr egy és ugyanazon utasítást adná a jövőre vonatkozó kezelés terén. Egymásnak ellentmondóan intézkednek s így aztán nem tudja a szerencsétlen adófizető alany: mit csináljon? Egy bizonyos csak: bármelyik ellenőr rendelkezéseit tartja be, a következő megbírságolja, vagy feljelenti. Ideje volna már a sorozatos panaszok nyomán szigorú ellenőrzés alá helyezni az ellenőr urakat is, akik jelenleg megfelelő felügyelet hiányában szabadon garázdálkodhatnak.

kább kialakult érzésük, hogy ez az állami terogazdaság eredményesen csak akkor oldható meg, ha annak hasznát nem a töke, hanem a kollektivitás eszméi páncélszekrénye kapja.

Ma már nincs mit tagadni: két évvel ezelőtt az európai forradalom peremén állott a világ. Az osztálytudatos tömegek egyre szélesebb rétegeket kaptak el és olvasztottak magukba. Németország, Ausztria, Csehszlovákia, a francia és angol demokrácia, a balkáni nemzetiségileg ugysz izgulékony szegénység és végig minden állam minden mozdulása forradalmivá érett. A mozdulatlan ember-tömegek nem bírták tovább a maguk tehetetlenségét és a bennük egyre jobban felerősödött megismerés mélysége cselekvő akarattá akart kibrobbanni.

Ekkor lépett a színre a töke és fullajtárja: a politikai diktátor.

Ekkor ébredt eszméletre a békés exkluzió útján áthasonulni kényszerülő gazdasági rend ura arra, hogy ne csak a jövedő gazdasági életében kell a terogazdaság, hanem az átalakulás folyamatában is tervszerűen kell megbontani a felvonuló tömegek zárt egységeit.

Ez a taktika nem új, de változatlanul nagyon jó. Mikor az egymás mellett haladó osztályok egyetlen közös góc körül kristályosodni akarnak, mikor az intellektuel, a polgár, a proletár, a második, harmadik és negyedik rend oda érkezik, hogy egyetlen masszaként közös irányu mozgások és lendületek eredőjét építsék ki, nemcsak az osztályokat kell egymástól eltávolítani, hanem az egyes rendeken belül is ketté kell hasítani a falakat.

Ez a taktika a meggyőződéssel nem igen tudott mit kezdeni. Aki értette és érezte a kor liktetését, az ma is érzi és ma is érti, az nem hagyja magát szédi-

teni s megtéveszteni. Emellett a kevés-számú élcsapat mellett azonban a szimpatizánsok fekete tömegei sorakoztak fel. Azok a tömegek sorakoztak itt, amelyeket könnyebb vinni, mint meggyőzni, könnyebb transzba beugratni, mint a konstruktív építő munka állványára invitálni.

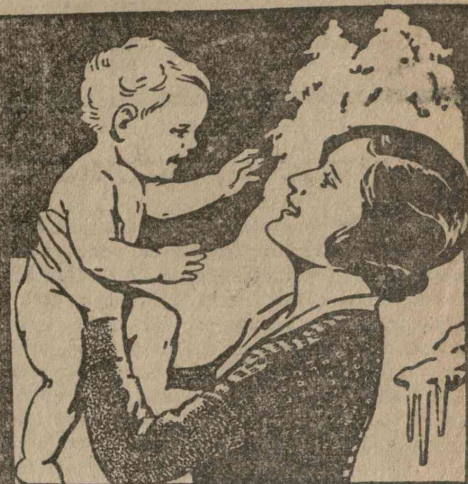
Ezekbe a tömegekbe az imperialista, sovínista és nacionalista hitek mellé valami új hitet: tekintélyimádatot és gyűlölet-gócot oltottak a rendezők. Kibontották a lobogót, megfújták a harsonákat, kirántották a „véres kardot” és előrángatták azokat az effektusbeli szerszámokat, amelyek már nem egyszer az eszméletre ébredő Embert a bódulat részegségébe visszarántották.

Csak itt a magyarázata annak, hogy a hatalommal szemben ellenséges és kéthárom éve még forradalmilag fűtött tömeg ma újból ott áll a Hatalom mögött. És csak így lehet enyhítő és megértő szavakat találni arra az eltévelyedésre, hogy ezredes „ur” bele lő bölcsészettanhanglato „urba” és esztengályos „elvtárs” beszakítja a fejét géplakatos „elvtársnak”.

Nem először harcolunk egymás ellen, nem először nézünk érdekeink s céljaink megvalósulásának ellentáborában, de az emberiség azért sohasem téved, míg az ember csak nagyon ritkán hibázik rá az igaz utra.

Az ember a kor rakéta-autója mögött messze és hátul kullog és e percben ismét csak ott tartunk, hogy míg a kor parancsa és a kor harsonája Kortársakat hív a zászló alá, addig az emberiség egyedei még nem éretek be kortársi magaslatoikig. Bécsben és Párisban és mindenhol Európában és Amerikában ezért nincs forradalom, csak — polgárháború.

Van, aki szégyeli, hogy Ápisz papjai halottjaikból visszajárnak és van, aki

EGÉSZSÉG AZ ÉLET BOLDOGSÁGA!

Életünk legdrágább kincse mégis csak az egészség; ezt akkor érezzük leginkább, ha megbetegszünk. Ezért különösen fontos, hogy a háziasszony a háztartás feje — tudja mindig, hogy hol a segítség. Például köhögés és hörghurut ellen mindjárt Kresival-t fog adni.

mert tudja, hogy azonnal segít és az ize is kitűnő. KRESIVAL CSAKIS A BAYER-KERESZTTEL VALÓDI!

KRESIVAL

BAYER

megérti. Akad, aki elkeseredik, hogy Voltaire és a francia forradalom után két száz esztendővel így eltévelyedik az ember, akiről azt hittük már nem egyszer, hogy valóban homo sapiens, míg van, aki csak megmosolyogja.

De bármilyen táborra is szakadunk az események eredményeinek megítélése tekintetében, egyet feledni nem szabad: Galileit is kikacagták és ennek ellenére mégis mozog a föld, Leonardo da Vincit is bolondnak tartották és ime mégis sztratoszférát vivunk ma szakadatlan.

A történelem sodró ereje erősebb lesz még Starhembergnél is és a kinyilatkoztatás ható ereje mégis csak mélyebben vésődik, mint Coty lapjainak most tömjénezett halandzsája.

A józanság eszmélésének idejét kívánni nehéz és fájdalmas idő, de annak, aki élni akar, kívánni kötelessége.

LAKBERENDEZÉSÉNEK

MEGVÉTELÉNÉL

LEGYEN ÓVATOS!

FIZESSEN TÖBBET,

SZÉKELY-RÉTI

BUTORGYÁN R.T.-TÓL TG.-MUREŞ
FIOKOK: BUCUREŞTI — BRAŞOV

K Ö Z G A Z D A S Á G

A fapiac új arcúlat

Az utóbbi időben sokat foglalkoztatják a lakókat azok az egyezmények, melyeket a fatermelők a piac szanálása érdekében kötöttek. Egyesek ezek között, mint például a cseh-román-osztrák egyezmény, felkavarta a kedélyeket, mert az volt az első benyomás, mint ha egy erőszakos, indokolatlan áremelést célzó fakartell kialakulásáról lenne szó, mely súlyos terhet ró a fogyasztóra és lehetetlenné teszi a fatermelés helyzetét. Egyes szaklapok az első hírek hatása alatt maguk is elméretezték az egyezmény kereteit és a kihatásairól — talán az általános hangulat lázában — úgy írtak, mintha faháború veszélye fenyegetné a román fatermelést, melyet a román-cseh-osztrák összefogásra válaszképpen üzenének meg a magyar importőrök. Talán nem is nehéz felület logikával odakövetkeztetni, hogy egy áremelés, vagy a piaci helyzet általános rendezését célzó akció természetes reakciója a fogyasztók közönség erős ellenállása, felzúdulása, sőt esetleges ellentámadása, mely az emelés ellen bojkottal, vagy hasonló önvédelmi „háború” intézkedéssel felel. De talán elegendő a gabonárat alátámasztani igyekvő agrárkonferenciákra utalni, ha például akarunk mutatni, hogy igenis fennáll egyes esetekben az árak alátámasztásának imperatív szükségessége és ennek elmulasztása a gazdasági élet széles rétegeit veszélyeztetni egyszisztenciájukban. Az alsó rétegekről lévén szó, a beavatkozás szociális szükségességgé válik.

A fatermelés olyan krízis ment a legutolsó éveken keresztül, mely ezt a valamikor virágzó ipart majdnem megsemmisítette. Az árak hihetetlen mélysegeket jártak akkor, mikor a minősítési igények folyton fokozódtak, ami újabb és újabb árnyalást takart. Természetesen a zuhanás az eladási árakkal a gömböfű, ami egész Csík, Udvarhely, Háromszék, az egész Marosment és Máramaros katasztrófális elszegényedését vonta maga után. Az ipar maga lassan, de biztosan agonizált. A kisebb termelők elpusztultak, a nagyvállalatok összes rezerváik és az alaptőkék nagyrésze elvészése után egyensúlyoztak, ahogy tudtak, talán egy nagyon is labilis reményről élve, hogy a krízis-diagram hullámvonala egyszer mégis csak felfelé kanyarodik attól a ponttól, ahová vertikálisan leest.

De nemcsak a termelő réteg, maguk a detailisták is a legsúlyosabb időkön mentek át. Az árak állandó ingadozása és a minősítésben uralkodó anarchia olyan problémák elé állították a detail-fatermelést, melyek között súlyos veszteségek árán csak a legnehezebb akrobáciával tudta magát fenntartani. A detailistának minden kétséget kizáróan a piac stabilitása tekintetében ugyanazok az érdekei vannak, mint a termelőnek. Ha ellene harcol, maga ellen emel fegyvert. De nem is lehet mások harcáról beszélni, mint azokéiról, akik a zavarosban eddig is tudtak és a jövőben is szeretnék halászni.

Érthető, üdvös, kíváncsi, sőt elengedhetetlen volt, hogy a termelők végre összefogjanak és rendezzék azokat a kérdéseket, melyek a piac stabilitásához vezetnek. Elsősorban a valamikor standardizált minősítésekhez igyekeztek visszatérni. A cseh-román-osztrák egyezmény is ez a legkardinálisabb eredménye. És ezt rendezték a termelők a belföldön is. Ha még az elmúlt évben husz fűrész tizenötfeleképpen osztályozott, most végre elérték, hogy ez a husz fűrész egységes minősítéssel hozza az áruját piacra. Ennek jelentőségét az állami erdőhivatal is felfogta, amennyiben a CAPS is magáévá tette az egységesített szortírozás elvét.

Az árak, melyeket a termelők a cseh-román-osztrák egyezményben állapítottak és a belföldi piacon mint irányárakat megállapítottak, teljes mértékben a világpiacra igazodnak. Teljesen rosszindulatú és félrevezető az olyan beállítás, mintha erőszakos, természetellenes, önkényes emelésről lenne szó. Az árakat a világpiacra a kereslet és kínálat szabad törvényei irányítják. A belföldi és a magyar piacra megállapított árak ehhez mérten egy természetes emelkedést mutatnak, mint természetes következményét a készletek erős csökkenésének, annak a restringálásnak, melyen a termelés az utóbbi időben keresztülment és végül nem kis mértékben az orosz dumping teljes csődjének.

A B. L. egyik közelmúlt száma színes riportot közölt arról a nekilendülő életről, mely mint egy új idők első biztatása, a favidékeken megindult. Újra füstölnek a gyárkémények, kezdetét vette egy félbehagyott munka és a székelyek, meg a Mócvidek mójai ujrakadók reményével néznek egy jobb holnap felé.

Aki nem veszi észre, hogy itt széles vonalon új munkalehetőségek nyílnak, de főleg, hogy a gömbfa árának állandó és biztos emelkedése a leszegényedett favidék új felvirágzását jelentheti, az nem tudja átfogni mindannak a jelentőségét, ami a legutóbbi időben a faniacokon történt.

Aradon, Nagyváradon és Turnu-Severinben is megmaradnak a kereskedelmi és iparkamarák

Az erdélyi kamarák száma ezzel az engedménnyel ötre emelkeden

Bukarest, március 1.

A kereskedelmi és iparkamarák átszervezéséről szóló törvényjavaslat az érdekeltektől gazdasági körök állandó közbenjárása folytán annyiban szenvetett módosítást, hogy a kamarák számát az eredetileg tervezett tizenkettőtől tizenötre emelték fel. Hír szerint fenntartják a korábban közölteken kívül az aradi, nagyváradai és turnu-severini kamarákat is. Eszerint Erdélynek öt kamarája lesz: Kolozsváron, Temesváron, Brassóban, Aradon és Nagyváradon. Módosítják továbbá az eddigi tervezetet a nyugdíjalap kezelése tekintetében is.

A kereskedelmi és ipari körök külön-

ben a fenti változtatásokkal koránt sincsenek megelégedve. A kereskedelmi és iparkamarák szövetsége részletesen közölte a kormánnyal a tervezet súlyos hiányosságait. Először is 24 kamarát kívánnak, hogy az országnak minden iparilag fontos kerülete kamarával rendelkezzen. Továbbá az alkamarák költségvetésüknek ne 20, hanem csak 5 százalékát legyenek kötelesek a kerületi kamaráknak átutalni. Kifogásolják a gazdasági körök azt is, hogy az új törvény rendelkezései erősen megszorítják a kamarák önrendelkezési jogát és óriási módon megnövelik a minisztérium hatáskörét a kamarák felett, holott a helyi kereskedelmi és ipari élet támogatása érdekében a kamaráknak

önállóknak kell lenniük. Érthetetlen az is, hogy a törvény csak 30 százalékot akar engedélyezni a kamarák személyi és anyagi kiadásaira és a szekciók bevételeiből csak 15 százalékot a szekciók kiadásai részére. Mire akarják felhasználni a fennmaradó 70, illetve 85 százalékot?

Kérdéses most már, hogy a gazdasági körök további kívánságait mennyiben veszi tekintetbe a kormány. Az érdekeltek még most sem adták fel a harcot a kamarák számának növeléséért és önállóságuk biztosításáért, míg a kormány szem-melláthatólag központosítani és teljesen befolyása alatt akarja tartani a kamarai intézményt.

Nem lehet az 1932-es adóhátralékot adóhózzal fizetni

Bukarest, március 1.

Az új adótörvények szerinti adókönyvités tudvalevőleg csak április elsejétől kezdve érvényesek. Addig, mint most a pénzügyminisztérium közli, az adókat

az 1933—1934 költségvetési év kivételével szerint kell fizetni. Az 1932 évi adóhátralékokat ezután is készpénzben kell kiegyenlíteni és nem adóhózzal, mint egyes hírforrások tévesen állították.

A Szövetkezetek Központja, amely nemcsak ellenőrzi a közbirtokosságok vagyonkezelését, hanem költségvetést állít össze

A közbirtokosságoknak már a magyar nyelvet sem szabad használni

Csikszereda, március 1.

Amikor a közbirtokosságok ellenőrzését a bukaresti Román Nemzeti Szövetkezetek központi hivatalára ruházta a törvény, minden gondolkodó ember azt hitte, hogy a multak eseményeivel szemben ez a hivatal, mely a nép anyagi felállítására céljából jött létre, nem fog belekotárkodni az egyesek vagyonkezelési ügyeibe s tisztán a törvény által határozottan körvonalazott ellenőrzést intézi.

Ezzel szemben néhány hét óta erőteljes ellenőrzést kezdett gyakorolni a Román Nemzeti Szövetkezetek bukaresti központja a csiki közbirtokosságoknál. G. Mandache és Kertész Béla szövetkezeti ellenőrök sorra látogatják a közbirtokosságokat s olyan intézkedéseket tesznek, melyekkel kapcsolatosan jogos aggodalom kél a jövőre vonatkozólag.

Mindenekelőtt megállapítják a vagyonközösségek ingó és ingatlan vagyonát. Ezekről kimutatást készítenek. Ezután hosszadalmas és mindenre kiterjedő pénztárvizsgálat következik, ami alapján véve nem volna baj, ha szem-előtt tartanák, hogy teljesen független

magántulajdonról van szó, melynek jövedelmei hovatartozásukhoz semmi kö-zük sincs.

Azonban az ellenőrök már a bevételi oldalakra is belekötnek. Kifogásolják, hogy a vagyonközösségek tagjai között kiosztott végterületek értékei nem szerepelnek a bevételi oldalon. Ugyanilyen alapon követelik azt is hogy az egyes tagok által legeltetésre használt területek jövedelmeit állapítsák meg és bevételként irányozzák elő.

A magunkkal hozott románnyelvű költségvetési nyomtatványokon, ott a helyszínen szabályszerűen összeállítják a vagyonközösségek jövő évi költségvetéseiket s jegyzőkönyvileg utasítják, hogy azoktól eltérni nem szabad.

De még tovább megy a szövetkezetek központja. Egyszerűen megtiltja a magyar nyelv további használatát. Jegyzőkönyvileg kötelezi az egyes közbirtokosságok vezetőjét, hogy azonnali hatállyal szüntessék meg az eddigi rendszert. Térjenek át a román nyelvű kettős könyvvitelre. Alkalmazzanak egy

románul tökéletesen tudó, szakképzett könyvelőt.

Az intézkedések sürgős végrehajtásáért fegyelmi eljárás terhe mellett teszik felelőssé a birtokosságok vezetőit.

Kétség sem fér hozzá, hogy ilyen intézkedések fogantatására nincs és soha nem is lehet joga a szövetkezetek központjának. Ugy látszik, Bukarest nincs tisztában a közbirtokosság fogalmával.

A közigazdaság hírei

A SZEKENI PÉKMUNKÁSOK KOLLEKTIV-SZERZŐDÉSE

(Nagyszeben) A szebeni pékmunkások független szakszervezeti csoportja hosszabb harcok után odaérkezett, hogy mestereikkel kollektiv-szerződésüket megköt-hették. Az új szerződés általános munkarendet, jobb béreket és rendszeres fizetési feltételeket biztosít. Ugyanezen alkalomból a mesterek versenyében is megegyezés jött létre.

NÉMETORSZÁG MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB SZÁLLÍTÓJA LESZ

(Berlin) A Berliner Tageblatt a napokban megkötött magyar-német kereskedelmi pótegyezményről foglalkozva azt írja, hogy számolni lehet azzal, miszerint nem sokára Németország lesz Magyarország legfontosabb szállítója. A két ország gazdasági kapcsolatai rendkívüli mértékben meg fognak élénkülni.

A VÁROSOK ADÓKIVÉTESE

(Bukarest.) A városi illetékek megállapítása végett a lakberek becslése országsszerte megkezdődött. Ez a becslés április elsejétől tart és úgy történik, hogy a városi tisztviselők kiszá-lanak a helyszíniére, megnézik a lakásokat és a lakbérkalkulációkat felülvizsgálják. A háztulajdonosok kötelesek a bérleti szerződéseket, lakbérkalkulációkat és más, a bért igazoló irato-kat a hivatalnokok rendelkezésére bocsátani. Így célszerű az állami házadóról szóló jegyző-könyvet bemutatni, mert a törvény értelmében a lakások becslése az ebben megállapított ér-téket felül nem haladhatja.

Március ötödikén,
hétfőn
jelenik meg

Nagyszabású kémszervezetet leplezett le a budapesti rendőrség

Budapest, március 1.

A budapesti rendőrfőkapitányság szerdán hivatalos jelentésben számolt be arról, hogy hosszú hetek megfigyeléseinek eredményeképpen sikerült az egész Magyarország területét behálózó kémszervezet működéséről lerántani a leplet.

A jelentés nagyon száraz és sem nevet, sem közelebbi adatokat nem tartalmaz. Csak általánosságban közli, hogy a kémszervezet nyomára karácsony előtt bukkantak rá a hatóságok, azóta állandóan figyelték a kémszervezet összefüggésben álló gyanús elemek munkáját. Most aztán a rendőrség elkészült a nyomozás munkájával és leleplezte a kémszervezet tagjait. A hivatalos jelentés hangsúlyozza, hogy a kémszervezet az egész ország területét behálózta és aársadalom minden rétegéből szerzett magának megbízható segítőitársakat. Ezeknek az volt a megbízatása, hogy a magyar haderő szervezetéről, kiképzéséről és felszereléséről szereztek meg a szükséges adatokat és juttassák el a kémszervezet főbb megbízottaihoz, akik viszont az egyik szomszédállam kormányának adták el a kifürkészett titkokat.

A budapesti rendőrség hivatalos jelentése a nyomozás érdekében nem közli, hogy hol és kiket vettek már őrizetbe a kémszervezet működésével kapcsolatban.

Nincs váltóóvatolás, mert nincs hitel

Januárban csak néhány váltót óvatoltak meg az egyes megyékben

Bukarest, március 1.

A törvényszéki statisztikai hivatal elkészítette az 1934. január hónapban óvatolt váltók jegyzékét. Eszerint nemfizetés miatt óvárra került a következő váltótábla:

Az Ókirályságban: 2001 váltó, 66 millió 360.548 lej értékben.

Erdélyben: 1033 váltó, 32.088. 044 lej értékben.

Besszarábiában: 367 váltó, 3.510.806 lej értékben.

Bukovinában: 198 váltó 4.007.021 lej értékben.

A január hónapban óvatolt váltók, összesen: 3619 darab, 104.898.541 lej értékben. Ezzel szemben 1933 januárjában 21240 váltót óvatoltak meg, 285.000.000 lej értékben, 1932 januárjában pedig 23.472 váltót, 355.000.000 lej értékben. Ha az óvatolt váltók számát és értékét az 1932-ös adatokhoz viszonyítjuk, a következő számokat kapjuk:

1932 év januárjában 100 számú és 100 értékű váltóóvatolás:

1933 év januárjában váltók száma 80, értéke 90.

1934 év januárjában váltók száma 30, értéke 15.

Kiegészítésként felsoroljuk még néhány megye adatait. Így például Csikban a kimutatás szerint az idén egész januárban csak két darab váltót óvatoltak meg 30 ezer lej értékben, Kisküküllőmegyében 7 váltót 38.500 lej értékben, Tordamegyében 2 váltót 26.240 lej értékben, Kraszónban 6 váltót 41.072 lej értékben, Háromszékben 9 váltót 44.423 lej értékben, Vaslui megyében 3 váltót 6.354 lej értékben és így tovább.

Az óvatolások száma tehát óriási mértékben esik. Az évek óta tartó és az idei év első hónapjaiban tovább tartott. Természetesen ezáltal komolyan nem azt jelenti, hogy a váltóadósok fizetni tudnak, hanem azt, hogy a hitelélet teljesen megrekedőben van. Nincs óvatolás, mert nincs hitel.

Fiatalkorú paraszbtetört fogott a kolozsvári rendőrség

Kolozsvár, március 1.

L. Gy. 14 éves parasztyernek, ki a Kolozsvár közelében lévő „Ticu Colonel” nevű szénbánya tel. pen lakik, kedden éjjel beötrt a bányatelep irodahelyiségébe. A fiatal rablót lefogták a csendőrök és bekísérték Kolozsvárra, hol átadták a rendőrségnek, onnan pedig az ügyészségre kísérték.

Igy tudja a Curenul:

A külföldi hitelezők adóemelését és erős takarékoskodást igényelnek

Bukarest, március 1.

A külföldi pénzügyi szakértők egyike, Bruins holland kiküldött, már pénteken elutazik Romániából. Két társa szombaton vagy vasárnap követi. A Curenul értesítése szerint a külföldi hitelezők emberei, miután átvizsgálták az ügyeket és számos megbeszélést folytattak a román kormányfiakkal, az alábbi következtetésre jutottak:

Az ország fizetőképessége — gondolják — növelhető volna.

Még hozzá nagyon egyszerű módon: részben fel kell emelni a jelenlegi adóterheket, részben pedig csökkenteni kell a

kiadásokat.

Ami a pillanatnyi helyzetet illeti, lehet szó a külföldi kötelezettségeknek a román kormány által kívánt bizonyos foku enyhítéséről. Utána azonban elvárja a külföld, hogy az adóemeléssel és fokozott takarékoskodással párhuzamosan emelkedjenek a külföld részére teljesítendő fizetések is.

Ez mindenesetre csak lapértésülés, a szakértők írásban még nem nyújtották át véleményüket a kormánynak.

A fenti vélemény azonban a romániai közvéleményben, hogy úgy mondjuk, a legnagyobb megütközést fogja kiváltani.

Georg Russel-Clerc lett a párisi angol nagykövét

Budapest, március 1.

A magyar politikai körökben igen nagy örömet váltott ki az a hír, hogy Anglia párisi nagykövétévé Georg Russel-Clerc-et nevezte ki.

Georg Russel-Clerc hosszú ideig tartózkodott Magyarországon és 1919. októberében igen fontos szerepet játszott a magyarországi politikai életben. Russel-

Clerc mint angol megbízott szerepelt ekkor Magyarországon s neki köszönhető, hogy a Huszár-féle koncentrációs kormányt sikerült megalakítani. Ezekben a nehéz és zavaros időkben Russel-Clerc igen nagy megértést és jóindulatot tanúsított Magyarországot iránt s így érthető az az öröm, amellyel Magyarország politikai körei párisi nagykövetté való kinevezésének a híret fogadták.

Kulcsár Tibort, a hirhedt betétkönyvhamisítót át-kisérték Nagyváradra

Nagyvárad, március 1.

Kulcsár Tibort, a Kolozsváron, illetőleg az apahidai állomáson elfogott szélhámost, akit egy betétkönyvhamisítás miatt a budapesti és a nagyváradai rendőrség is országsszerte kerestetett, kedden éjszaka Nagyváradra szállították. Kulcsár szerdán érkezett meg a kisérőben levő detektívvel Nagyváradra, ahol Cherebetiu komiszár, a rendőrség bünygyi osztályának vezetője azonnal megkezdte kihallgatását.

Bár Kulcsár teljes kimerültségére való hivatkozással kérte a kihallgatás elhalasztását, Cherebetiu komiszár azonnal vállaltára fogta a Pesti Magyar Bank 7 ezer pengős betétkönyvére vonatkozólag. Kulcsár előbb azt mondta, hogy a betétkönyv eredetileg 5 pengőre szolt s ezt a számot javította ki 7 ezerre. Cherebetiu komiszár azonban közölte, hogy a budapesti főkapitányság szakértőinek megállapítása szerint vakarásnak nyoma sin a betétkönyvben, a hamisítást tehát más- képpen kellett Kulcsárnak elkövetnie.

Csendes ülés a képviselőházban

A miniszter mindenre adott választ, csak a legkényesebb kérdésre nem

Bogdan Duica az egyetemi oktatás átszervezését kéri

Bukarest, március 1.

A képviselőház szerda délutáni ülésén Deleanu georgista képviselő a kontingen- tási rendszert támadta, amely miatt sok gyár nem tudja beszerezni a gyártáshoz szükséges nyersanyagot s így kénytelen megállítani, vagy legalább is mérsékelni üzemét.

Bogdan Duica a szélsőjobb oldali mozgalmakat hozta szóba, megemlítve, hogy azokban jelentékeny szerepet játszott az egyetemi ifjuság. Kérdi a közoktatásiügyi minisztert, nem lenne-e helyénvaló átszervezni az egyetemi oktatást, elsősorban a kolozsvári jogi egyetemet.

Ezután Manolescu-Strunga földművelésiügyi államtitkár részletesen válaszol azokra az interpellációkra, amelyeket előző nap intéztek hozzá az inséges vidékek kukoricával való fellelgyezése tárgyában. Az államtitkár fejtegetni

kezdi, hogy különféle vidékekre lehet osztályozni az országot: Vannak olyan területek, ahol több termés van, mint kellene, más helyeken éppen ki lehet elégíteni a szükségletet a termésből, ismét más vidéken pedig hiány van ugyan, de ezeken a helyeken a termés állandóan hiányos. Ezeknek a vidékeknek — a hegyi vidékekről van szó — a lakói már hozzászoktak ahhoz, hogy máshonnan szerezzék be szükségletüket. Végül van a negyedik, valóban inséges és támogatásra szoruló megyék csoportja, amelyet az elemi csapások rendkívüli mértékben sújtottak. Ezeknek a segélyezésére fel is vett 30 millió lejt az utépítésre szánt összegekből. A kiosztott kukoricát közmunkával dolgozza le a lakosság. Ami Moldovan Valér nemzeti-parasztpárti panasza- zt illeti, hogy néhol a piaci árnál is drágábban számolják el a kukoricát a lakosság-

nak, megígéri, hogy ezt a bajt orvosolni fogja.

Az interpellálók egyike, Ghelmegeanu volt nemzeti-parasztpárti államtitkár, nem veszi tudomásul Manolescu-Strunga felvilágosításait. Kifejti, hogy az államtitkár éppen a legkényesebb kérdésre nem válaszolt, nevezetesen, hogy miért bízták a kukoricaszétosztást magánszemélyekből összeállított irodákra. Nagy megdöbbenés uralkodik, felszólaló szerint, az országban azért is, hogy vagy 1400 vagon kukoricavetőmagra lenne szükség s a kormány eddig csak 40 kocsi- tudott vásárolni Jugoszláviában.

A SZENÁTUSBAN

A szenátus szerda délutáni ülésén Gafencu nemzeti-parasztpárti volt államtitkár a buza árának rohamos eséséről interpellált, követelve a kormánytól, hogy intézkedjék a buzaárak zuhanásának megállítása iránt. Ezután Jumanca szociáldemokrata munkakamarai szenátor szólalt fel és az ostromállapot és cenzura ellen beszélt. Közben a romániai szociáldemokrácia történetéről kezd beszélni, mire Lapedatu erdélyi miniszter közbe- kiált:

— Erdélyben a románok közt 1918. előtt nem volt szociáldemokrácia! Ugy hozták be Magyarországról!

Jumanca: Ha nem volt, akkor hogyan és miért hívtak meg bennünket a gyula- fehérvári nagygyűlésre és a Consiliul Dirigent-be?

Lapedatu: Elég hiba volt a Consiliul Dirigent részéről!

Később Gyárfás Elemér dr. magyar- párti szenátor interpellált az adóbónok ügyében, kérve, hogy több 100 és keve- sebb 1000 lejes címletet adjanak ki, mert az a vége, hogy 1000 lejnél kisebb adó- összegeket 1000 lejes címlettel fizettetnek ki a kincstári hatóságok.

Legújabb

A SZERDA DÉLELŐTTI MINISZ- TERTANÁCSRÓL

Kiadott hivatalos jelentés szerint az ipar- és kereskedelmi minisztérium által elké- szítendő nemzeti munkavédelmi törvény elsősorban az idegen szakerők ellen írá- nyul, akik a romániai állampolgárok elől elveszik az állásokat. Nemzetiségi meg- különböztetésről a román állampolgárok között nincs szó.

POPOVICI EUSEBIE KÉPVISELŐ meggyilkolása ügyében a nyomozás még mindig eredménytelen. A képviselő bará- tai 100 ezer lej jutolmat tűztek ki a nyomravezetőnek.

TITULESCU ROMAN KÜLGY- MINISZTER

Tevfik Rüsdi bey török külügyminiszter társaságában, amint isztambuli hírek mondják, rövidesen Moszkvába utazik. A két külügyminiszter célja az orosz-ro- mán diplomáciai kapcsolatok felvétele lenne.

A FÉRJGYILKOS BOGNÁRNÉ sógornőjét, Pécsi Sándornét, aki a vád- lott asszony vallomása szerint a férjgyil- kosság ötletét adta, a hatóságok szabadon bocsátották, de bűnpártolás címén tovább folytatják ellene az eljárást.

DETRE LÁSZLÓ HÍRES MAGYAR sterilológust a washingtoni nemzeti egész- ségiügyi intézet tanácsosává nevezték ki s egyben a sterilológiai és az immunitási tanszék rendes tanárává is. A híres ma- gyar tudós mindössze 34 éves.

Szerkesztői üzenetek

Egy előfizető, Bukarest. Levelének állításai- val egyelőre nem foglalkozunk komolyan. Ön névtelen levelet küldött hozzánk és tudhatná régebben küldött üzeneteinkből, hogy olyan saájhősökkel, akik a névtelenség biztos fede- rékéből hadakoznak, nem lehet szóba állani. Ha Önnek kifogása van ellenünk és kifogása van személy szerint a sorok írója ellen is, ak- kor legyen olyan nyílt és becsületes, hogy ál- lásfoglalását teljes nevének közlésével juttassa el a szerkesztőséghez. Az ellentétes álláspontot is tisztelgetben tudjuk tartani, ha annak ki- mondója nem bujik el gyáván a névtelenség- ben. Ön azonban magyar emberhez nem méltó gyávassággal, csak sértéget, gyanusit és rágal- maz sorai között. Kérem, vesse le inkognitó- ját, hogy mint becsületes ellenféllel, nyíltan beszélhessünk a levelében felvetett kérdés- ről — Finta Zoltán.

Adám. Gondolat van a versében, de annak megírása még nem emelkedik az átlagon fe- lül. Ezt nem közzölhetjük. Sokkal erőteljesebb, kiciszoltabb nyelvezetű versre van szüksé- günk.

Végig a Zsilvölgyében

Látogatás a föld gyomrában, ahol emberezzek bányásszák a szenet

Négy mérnök, negyven felügyelő, nyolcszáz bányász napi százhusz vagon szenet termel a petrilai bányában

A tárnák és az aknák világa a bányalámpás imbolygó fényénél

Petrila, március 1

— Jószerencsét!
Timok Tibériu vezérigazgató ur engedélyével robogok a petrilai bánya felé. Az engedély úgy szól, hogy ott mutassanak meg nekem mindent, kalauzolja meg a bánya mélyére, ismertessenek meg a szénbánya titokzatos világával.

A titokzatos jelző, hogy ugymondjam, kissé bizarrul hangzik, ha arra gondolok, hogy ezer és ezer ember él ebben a világban, de nekünk, földfelettieknek, a kik a szénről alig tudunk valamivel többet, minthogy fűteni lehet vele, azért mégis csak titokzatos.

Az autóban a soffőr mellett koffer, abban Lengyel főmérnök ur bányalátogató ruhája, melyet szíves volt idekölcsondítani, mert a magam tisztos polgáruhámban nemigen tehetnék ilyen kirándulást.

A petrilai bánya irodájában Härter főmérnök fogad és nyomban átad Raiculescu mérnöknek, aki a telepen és a bányában kalauzolni fog.

Mialatt vetkőzünk, hogy a bányalátogatáshoz szükséges duplatápu bakancsot és a bányászruhákat felvegyük, már kapok is feljegyzésre méltó adatokat:

— A petrilai bánya — adja meg a szükséges előjáró felvilágosítást Raiculescu mérnök — a központi aknáól keletről és nyugati irányban halad. A legnagyobb kiterjedésű szénbánya ez a Zsilvölgyében és legmélyebb pontja, ahol a szenet bányásszák, a föld felszínétől 246 méterre fekszik. Vagyis: minthogy a tenger felszínétől 620 méter magasan vagyunk, a bánya legmélyebb pontja a tenger felszínétől 374 méterrel... A tenger felszínétől 399 méterrel... de azért a föld gyomrában, mégpedig 246 méterrel!

Megtudom még, hogy a bányában mintegy 800 bányász dolgozik, negyven felügyelő és négy mérnök vezetése mellett, és hogy a napi átlagos széntermelés 120 vagon, vagyis 1200 tonna, ami igen tekintélyes mennyiség.

Tessék elképzelni: százhusz vagon széntermelés egyetlen nap, egyetlen bányában!

Jószerencsét!...

Elkészültünk, mehetünk.
Még elszívunk egy cigarettát, mert a bányában szigorúan tilos. A bányászokat is szigorúan ellenőrzik a leszállásnál: se gyufa, se cigaretta, mert mindkettő veszedelmet okozhat.

Elindulunk.
Unnepélyes, mondhatnám szorongó érzésem van, különösen, hogy az urak, de még a fiatal irodaszolgá is komoly ábrázattal köszönnek felénk az elindulás pillanatában: Jószerencsét!

Nekem ujság, de itt megszokhatták már a bányát, nekik hétköznapi eset: mégis ilyen komolyan veszik? Ugy lát-szik, nem is olyan hétköznapi eset, még azoknak sem, akik mindennap lemennek a bányába...

Kint szikrázik a nap, a havas hegyeken játszik a fény.

A hatalmas gépházból, ahol ezer löerős gépkonstrum percnként tizenöt csille szenet vontat fel a bányából és ugyanannyi üres csillét szállít oda le, zugás és kattogás hallatszik megszokítás nélkül.

Messziről a szénosztályozó és szénmosó okád vastag fekete füstöt és a hegyek fölött a kötélpályákon odauszna a szénnel megrakott teknőalakul vaskocsik, a csillék...

Egyébként minden csendes. Embert alig látni. Az emberek a csendes hegyek gyomrában robbantják, vájják, csaká-nyozzák a szenet. De ebből itt fenn nem látni, nem hallani semmit. Ha nem tudnánk róla, hogy itt bánya van és nyolcszáz bányász a földalatt, azt hinnénk, valami földfeletti üzem gépháza kattog csak és a bánya mellett elmennénk, mint egy elhagyottnak látszó hangyaboly mellett.

Egy bugás — egy csille szén!

...Egy bugás: egy szenescsille fel, egy ürescsille le, egy bugás: egy szenescsille fel, egy ürescsille le — így megy ez szünet nélkül, végtelenül. Percenként tizenöt csille: le, fel... A liftházban mindössze két ember: egy a szenes, másik az üres csillékkel. Fellökődik egy szenescsille, az ember egyet lök a lábával és a vaskocsi kigördül a vágányokon... A másik oldalon egy másik lökés és begördül az üres kocsi, hogy a következő pillanatban eltűnjék a mélységben.

Egy bugás: egy lökés, egy bugás: egy lökés, szünet nélkül, végtelenül...

Lent, a bánya mélységében

Percekig megyünk, talán negyedóráig is a tárnában, nem találkozunk senkivel. Megmagyarázzák, hogy ez egy régen ki-aknázott tárna, de majd eljutunk az elágazáshoz, a főaknához, ahol a látnivaló kezdődik számomra.

Közben Baiculescu mérnök a bánya fekvése és a bányászati technikai részébe is beavat. A széncsapás itt 33 méter szélességben görbevonalként kigyózik lefelé a föld mélyébe és mintegy tizenöt kilométert tesz ki az a terület, ahol a bányászat folyik.

A kigyószzerűen, a föld mélyébe vonalzó szénréteget egyidőben bányásszák hosszában is, szélességében is. Hosszában (vagy inkább mélységében), egyidőben, párhuzamosan több helyen folyik a bányászat, amit úgy kell elképzelni, mint ha egy hegyet látnánk magunk előtt és ebben a hegyben egymás alatt — bizonyos távolságban — több alagut volna bevájva.

Messziről egy kis fény imbolyog, csille gördül keskeny síneken felénk, félre kell állni az útjából, hogy tovább haladhasson.

Általában ritkán találkozunk emberekkel, mintha az a nyolcszáz bányász, akiknek itt kell lennie, végtelen területen

lenne elszórva. Pedig itt vannak, de ebben a labirintusban szinte eltűnnek.

— Jószerencsét!...

Három lámpás fénye pislog egy sötét üregben.

— Hogy megy a munka, emberek?

Egyik lámpás elindul a szénnel megrakott csillével, a másik kettő felénk fordul:

— Elég jól megy mérnök ur kérem, csak...

A három ember egykére dolgozik, akkordmunkát végez s egy bizonyos kulcs szerint osztózik a kereseten. A vágár kapja a nagyobb részt, a segédvágár valamivel kevesebbet, a kisebbik részt pedig a kisegítőmunkás kapja. A harmas csoport viszont egykére dolgozik azzal a másik harmascsoporttal, amelyik őt a munkahelyén felváltja. Vagyis minden szénfejtő aknában két csoport dolgozik felváltva és az összteljesítmény hozamát a két csoport megeléjezi.

— Erre azért van szükség — kapom a felvilágosítást — mert a munkateljesítmény nem lehet egyforma. Egyik nap robbantani kell (ezt nem ők, hanem szakképzett lövőmesterek végzik), másik napon gerendázni kell az aknafalat, hogy ne omoljék, stb. Szóval egykére kell dolgoznia a két műszaknak, ahogy bányanyelven nevezik, mert különben egyik csoport többet, a másik kevesebbet kereshetne.

Az előbbi félbehagyott mondatban szereplő „csak” szócska után rendszerint következik valami amit meg kell tárgyalni.

Egyik helyen a szénfal közepén hatalmas keménykő állja útját a bányásznak, másik helyen más kellemetlenség akad, amit el kell mondani, mert ettől megkönnyebbül az ember.

Ha a munka nehéz, legalább a szíve legyen könnyebb a szegény bányásznak!

A bánya...

A bányász nyolc órát dolgozik, de akkordmunkát végez. A bányában a nyolcórás munkaidőért járó bér, ismeretlen fogalom. Az igaz, hogy a bányász a bányában nincsen szemelől, s így nem is igen lehetne ellenőrizni, hogy dolgozik-e, tehát nincs módjában kiküszöbölni az akkordot, de a bányásznak nincsen is kifogása az akkord ellen,

Nincsen kifogása az akkord ellen, ha rendszeren megfizetik a munkáját.

De hát megfizetik?... Hát lehet valakinek elég jól megfizetni azt, hogy kétszáz méterre a föld alatt szenet bányázzik?... Persze, ez már elmélet, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy lehet, vagy lehetne.

De erről majd később.

Most itt vagyunk a bánya mélyén és járjuk egyik aknát a másik után.

Egyik helyen hűvös van, másik helyen meleg, hogy félmeztelenre vetkőzve kell bányászni a szenet.

Sötét üregek, kibélelt gerendákkal; oldalfalak és tetőfalak keményre száritott kötőrmelékkel, hogy rá ne omoljon a bányászra.

Alacsony alagutak, ahol meghajlott derékkal kell járni, hogy a fej be ne ütődjék a gerendázatba.

Egyik helyen szellőztető szivja ki a gázos levegőt az aknából és vezeti el egy csövön keresztül, kitudja hová.

Másik helyen vizet szivattyúz a gép, hogy száraz helyen dolgozhasson a bányász.

És alagutak és üregek és aknák és tárnák és kis imbolygó lámpafények és

csakányozó és lapátoló és csilléket gör-dítő emberek.

Ez a bánya...

*

Meg kell vallanom, némi csalódásfélé-éreztem, amikor néhány óra múltán a 246 méter mélységből felröppent velünk a szénvonó liftkészlék.

Nem ilyennek képzeltem a bányát.

Valami más, valami szenzációt vártam. És kaptam egy földalatti üzemi technikai és egészségügyi vívmányokkal felszerelve. Elfelejtettem, hogy Zola „Germinal”-ja óta eltelt pár évtized és Upton-Sinclair „Szénőfelsége” óta is párszáz év. Hogy a bányászt ma már a nyolcórás munkaidő világegyezménye védi és nem primitív eszközökkel bányássza a szenet.

És a veszély? A bányarém? A széngáz? Az aknabeomlás veszélye?

Ott kísért ma is, de a technikai haladás birkózik velük és kétvállra fekteti őket, hogy ne rémitse a bányászokat.

1933-ban a petrilai bányában egy halálos szerencsétlenség történt. Ez is vigyázatlanságból, a bányász könnyelműségéből. Mert viccelni azért nem jó a bányával...

Pogány Marcell

Méhészet

gyakorlati tanácsadó méhészek számára. Írta: **IGNÁCZ S.** 122 szövegrajzzal. 260 oldal ára **120 Lei**

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

Kerestetik

3 szobás lakás

mellékhelyiségekkel a belvároson kívül. Ajánlatok „Napos” jelígre a Saxonia hirdetési irodához Kolostor-utca 14 alá küldendő

Grand Hotel Lafayette, Bukarest

új vezetés alatt

Weiss Aurel ur, Brassóból a Borsec R. T. volt igazgatója, ezen elsőrendű szálloda vezetésével lett megbízva vezető igazgatói minőségben

Alkalmi könyvvásár!

Új, érintetlen állapotban levő könyvek, ára az eredetinek átlag 70—80 százalékával olcsóbb.

Dosztojevszkij

Az emberi lélek legmélyebb buvárának művei, Szabó Endre és Trócsányi Zoltán méltán klasszikusnak ismert fordításában.

Emlékiratok a holtak házából I—II. Fordította: Szabó Endre. Bevezette: Kárpáti Aurél. 331. oldal. 185.— helyett 52.—

A szibériai száműzöttek életéről ír saját tapasztalati alapján a szerző.

Fehér éjszakák. Fordította: Szabó Endre. Bevezette: Juhász Andor. 208 oldal. 66.— helyett 17.—

Golyadkin ur. Fordította: Szabó Endre. Bevezette: Benedek Marcell. 167 oldal. 92.— helyett 17.—

Megmételtyezettek I, II. Fordította: Szabó Endre. Bevezette: Schöpfung Aladár. 771 oldal. 409.— helyett 66.—

A nagyváros homályából. Fordította: Szabó Endre. 296 oldal. 178.— helyett 30.—

Netocska. Fordította: Szabó Endre. Bevezette: N. Apáti Jolán. 181 oldal. 92.— helyett 17.—

Örök férj. Fordította: Szabó Endre. 163 oldal. 112.— helyett 30.—

Szegény emberek. Fordította: Trócsányi Zoltán. 140 oldal. 82.— helyett 30.—

Dosztojevszkij özevgyének emlékiratai. Fordította: Bonkáló Sándor. 2 kötet, 600 oldal. 396.— helyett 60.—

Új megvilágításban jelenik meg előtünk ebben a korrajzi adatokban is gazdag, érdekes műben az író. Meier—Graefe: Dosztojevszkij. Fordította: Wildner Ödön. 412 oldal. 257.— helyett 33.—

Kapható a

Brassói Lapok Könyvosztályában

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Állástkeresőknek, vagy ugyanazon szövegtől hirdetés négyeszeri feladásánál 25%o engedmény A hirdetési díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk

Allást keres

Diót, dióbelet, babot, kék-mákat szállít Vincze József, Alba-Julia. 1630.

— Gépjavitó műhely, részöntő-dével, — 60.000 lakosú városban bevezetett — teljes felszereléssel, szerszámokkal, gépekkel, családi okok miatt eladó. Paládi ügynősközi iroda, Satu-Mare, Str. Crișan 4. 1753.

Modern tölgyfa üzleti berendezés azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást ad Bene Albert, Târgul Săcușeu. 1639

FINOM MELEG GYAPJÚ HARISNYÁKAT, cérna férfizoknikat, gyapjú stucnikat, férfi sportharisnyákat TARTÓS ANYAGBÓL OLCSONY ÁRON KÖTÖK. Cim: Brassó. Str. Nicolai Filipescu 59. földszint jobbra. (Volt Hátulsó-kő-bánya 12937

Könyvek

A HAZI KIRASZAI KEZIKÖNYVE. Krbekné kitűnő munkája alapján a legegyszerűbb és a legkülönlegesebb tésztákat mindenki bázilág készítheti. A legjobb cukrászda otthon negyedannyi költséggel. Ara félvászon kötésben 40 lej.

FIATALOK tanácsadója. Szerelmi levelező, kiegészítve a társaság illemszabályaival. Bélyegnyelv. virágnyelv. stb. Ara színes borítólappal 30 lej.

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és Könyvkiadó Rt., Braşov—Brassó.